

Briselē, 3.9.2025.
COM(2025) 463 final

2025/0255 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

**ar ko izveido programmu “Tiesiskums” laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam un
atceļ Regulu (ES) 2021/693**

{SEC(2025) 547 final} - {SWD(2025) 550 final} - {SWD(2025) 551 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Šis priekšlikums paredz, ka tiesību akts tiek piemērots no 2028. gada 1. janvāra, un tas ir iesniegts 25 dalībvalstu Savienībai. Attiecībā uz Īriju un Dāniju piemēro Līgumam par Eiropas Savienību (LES) un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (LESD) pievienotā Protokola Nr. 21. un Protokola Nr. 22. noteikumus, kā parādīts 8. lpp. iedaļā par valstu atšķirīgajām nostājām.

• Pamatojums un mērķi

LES 3. pantā ir noteikts, ka “Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu”. Tiesiskums ir cieši saistīts ar Savienības vērtībām, kas noteiktas LES 2. pantā. Šīs pamatvērtības nozīmē, ka ir vajadzīgas neatkarīgas tiesu iestādes, kas darbojas efektīvās un kvalitatīvās tiesu sistēmās, kuras spēj aizsargāt Savienības tiesību aktos garantētās pamattiesības un brīvības, jo īpaši nodrošinot tiesu iestāžu pieejamību aizdomās turētajiem, apsūdzētajiem, pieprasītajām personām Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) procesā un noziegumos cietušajiem. Tiesu neatkarība pati par sevi izriet no visām dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, LES 2. pantā minētā tiesiskuma, dalībvalstu pienākuma nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības saskaņā ar LES 19. pantu, un no pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā — “Harta”) 47. pantā. Plaukstošam iekšējam tirgum ir nepieciešama atbilstība Savienības vērtībām, labi funkcionējoša Savienības tiesiskuma telpa ar efektīvām, iedarbīgām un noturīgām valstu tiesu sistēmām, kas ir arī priekšnoteikums ekonomikas izaugsmei un konkurētspējai.

Pēdējos gados ES ir apvienojusi vairākus instrumentus, lai izveidotu Savienības tiesiskuma telpu, kuras pamatā ir savstarpēja uzticēšanās. Ir pieņemtas un atbalstītas vairākas likumdošanas un politikas iniciatīvas¹, arī pateicoties īpašam ES finansējumam.

Kopš programmas “Tiesiskums” uzsākšanas 2014. gadā tā ir aktīvi atbalstījusi brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveidi, veicinot tiesu iestāžu sadarbību, kuras pamatā ir tiesu nolēmumu savstarpēja atzišana un izpilde. Programma ir arī veicinājusi to, ka dalībvalstis ievēro tiesiskumu un pamattiesības, un ir atbalstījusi neatkarīgu tiesu sistēmu pienācīgu darbību. Tas ir devis jūtamu progresu visā ES, jo, piemēram, valstu tiesu sistēmas ir kļuvušas efektīvākas, un praktizējošie juristi tagad ir labāk informēti un sagatavoti attiecīgā *ES acquis* piemērošanai, piemēram, attiecībā uz tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības procedūru un mehānismu izmantošanu. Tajā pašā laikā turpina uzlaboties tiesvedībā iesaistīto bērnu un citu neaizsargātu grupu (piemēram, personu ar invaliditāti) tiesību praktiskā aizsardzība un veicināšana.

Ir panākts ievērojams progress², taču joprojām ir problemātiski izveidot efektīvu, lietderīgu, pieejamu, noturīgu un digitalizētu Savienības tiesiskuma telpu, kuras pamatā ir tiesiskums.

¹ Tās ietver Eiropas tiesiskās apmācības stratēģiju, ES stratēģiju par cietušo tiesībām, Padomes Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju, ES stratēģiju par bērnu tiesībām un gaidāmo Komisijas stratēģiju par tiesu sistēmas digitalizāciju, kuras mērķis ir sekmēt digitālo pārveidi tiesu sistēmā. Turklāt, lai vēl vairāk atbalstītu tiesiskumu, Eiropas Komisija ir ieviesusi tiesiskuma mehānismu, tostarp gada ziņojumu par tiesiskumu, kurā izvērtētas norises tiesu iestāžu neatkarības, korupcijas apkarošanas regulējuma un tiesu iestāžu pieejamības jomā dalībvalstīs. Ar 2023. gadā pieņemto Komisijas pretkorupcijas paketi tika ieviesti visaptveroši pasākumi, lai apkarotu korupciju, uzlabotu pārredzamību un aizsargātu tiesu iestāžu integritāti visā Savienībā. ES ir pieņēmusi arī [iekšējās drošības stratēģiju](#) un [terorisma apkarošanas programmu](#).

² Piemēram, atziņas no [2024. gada ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā](#) un dati, kas savākti nesenažās [Eiroparometra aptaujās](#), izgaismoja progresu dalībvalstu centienos nodrošināt efektīvas valstu tiesu sistēmas, taču šīs atziņas arī liecina, ka joprojām ir vajadzīgi

Tāpēc ES un tās dalībvalstīm ir jāturpina rīkoties koordinēti. Eiropas Komisijas politikas pamatnostādņēs 2024.–2029. gadam priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena uzsvēra, ka tiesiskuma ievērošanai arī turpmāk vajadzētu būt “*obligātai prasībai saistībā ar ES līdzekļiem*”³. Tas uzsvē ES finansējuma izšķirošo lomu pastāvīgo problēmu risināšanā.

Neraugoties uz ES apņemšanos, pamattiesību aizsardzība un veicināšana ir nepārtraukts izaicinājums⁴. Šīm tiesībām, piemēram, tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kā arī trauksmes cēlēju aizsardzībai un viņu tiesībām uz vārda brīvību, saistītajām procesuālajām garantijām aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem, kā arī pieprasītajām personām EAO procesā, un cietušo tiesībām, ir būtiska nozīme taisnīguma un tiesiskuma nodrošināšanā. To efektīva īstenošana ir būtiska, lai veidotu uzticēšanos tiesu sistēmai un nodrošinātu, ka ikviens, tostarp visneaizsargātākie, var efektīvi īstenot savas tiesības ES kā tiesiskuma telpā. Tomēr, kā liecina arī 2021. gada ziņojums par Hartas piemērošanu, sadrumstalota Savienības tiesību aktu piemērošana un tiesiskās aizsardzības nepilnības⁵ atspoguļo pašreizējās problēmas šajā jomā⁶.

Turklāt progress digitalizācijas jomā visā ES ir nevienmērīgs. ES izaugsme un konkurētspēja arvien vairāk ir atkarīga no digitalizācijas, tostarp tieslietu nozarē. Digitālie rīki un mākslīgais intelekts (MI) var palīdzēt publiskās pārvaldes iestādēm, tostarp tiesām, sniegt ātrākus, pieejamākus un rentablākus pakalpojumus. Tajā pašā laikā kvalificētu uzticamības pakalpojumu, piemēram, elektronisko parakstu un zīmogu, izmantošana pārrobežu darījumu kontekstā sniedz ieguvumus ērtības un juridiskās noteiktības ziņā un kļūst arvien būtiskāka pārredzamām un uzticamām tiesu sistēmām. Paredzams, ka arī gaidāmā ES digitālās identitātes satvara un gaidāmo Eiropas darījumdarbības maku ieviešana vēl vairāk atvieglos digitalizāciju un vairo uzticēšanos. Efektīvas un pārredzamas tiesu sistēmas uzlabo juridisko noteiktību, piesaista investīcijas un stiprina pārrobežu sadarbību civillietās un krimināllietās. Digitalizācija samazina slogu tieslietu speciālistiem, uzlabo piekļuvi lietu materiāliem un ļauj iedzīvotājiem un uzņēmumiem kontaktēties ar tiesām attālināti. Tā palielina pārredzamību, ietaupa izmaksas un veicina ekonomikas produktivitāti. Turklāt digitālās tiesu sistēmas ir noturīgākas krīžu laikā, nodrošinot nepārtrauktību un vairojot sabiedrības uzticēšanos.

Strauji mainīgā ekonomiskā, sociālā un ģeopolitiskā vide, tostarp Krievijas pilna mēroga karš pret Ukrainu, rada nenoteiktību un problēmas. To problēmu vidū, kas konkrētāk skar Savienības tiesiskuma telpu, ir arvien lielāki draudi tiesiskumam, vairāki smagu noziedzīgu nodarījumu veidi un šķēršļi tiesu iestāžu pieejamībai un tiesu iestāžu sadarbībai. Tiesiskuma ievērošana ir galvenais faktors prognozējamā uzņēmējdarbības vidē, kas veicina investīcijas un inovāciju, un būtisks apsvērumus uzņēmumiem, kuri darbojas pāri robežām. Tiesiskuma ievērošana nodrošina iekšējā tirgus pienācīgu darbību un noturību, sadarbību tiesiskuma jomā, kuras pamatā ir savstarpēja uzticēšanās un atzīšana, un ir būtisks priekšnoteikums Savienības budžeta pareizas finanšu pārvaldības principu ievērošanai. Tiesiskuma ievērošana ir

---

uzlabojumi. Iespējamie uzlabojumi ir šādi: i) nepieciešamība samazināt tiesas nodevu radīto slogu, ii) juridiskās palīdzības pieejamība, iii) strīdu alternatīvas izšķiršanas metožu brīvprātīgas izmantošanas veicināšana, iv) atbalsts personu ar invaliditāti kā profesionālu iesaistei tiesu sistēmā un v) tiesu iestāžu pieejamības atvieglošana, izmantojot elektroniskus līdzekļus, jo digitalizācijas ieviešana valstu tiesu sistēmās visās ES dalībvalstīs joprojām ir nevienmērīga. Turklāt kopš 2020. gada pārrobežu noziegumu skaits ir turpinājies pieaugt, kas liecina par to, ka tiesu iestāžu pārrobežu sadarbība kļūst tikai vēl svarīgāka.

³ [Eiropas Komisijas politikas pamatnostādnes 2024-2029.](#)

⁴ Eurobarometra speciālaptauja 487b. Arī Eurobarometra speciālaptauja Nr. 552: nedaudz vairāk nekā seši no desmit respondentiem (62 %, 3 procentpunkti kopš 2021. gada) norāda, ka ir informēti par ES Pamattiesību hartu, tostarp ceturtā daļa no visiem respondentiem (25 %) par to ir dzirdējuši un zina, kas tā ir. Gandrīz četri no desmit respondentiem (37 %) ir dzirdējuši par Hartu, bet patiesībā nezina, kas tā ir.

⁵ [435ae4e8-f5f4-432b-a391-b05468474a1e_en \(europa.eu\).](#)

⁶ [Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: “Pamattiesību aizsardzība digitālajā laikmetā – 2021. gada ziņojums par ES Pamattiesību hartas piemērošanu”.](#)

nepieciešama efektīvai, vienotai un pārredzamai Savienības tiesību aktu piemērošanai un vienlīdzīgai tiesu iestāžu pieejamībai. Sadarbības veicināšana attiecībā uz smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, korupciju, terorismu un noziegumiem pret vidi, ir būtiska, lai saglabātu tiesiskumu un uzticēšanos tiem, kas pārvalda publiskās iestādes.

Vēl citas problēmas ir pastāvīgi šķēršļi tiesu iestāžu sadarbībai un tiesu iestāžu pieejamībai. Efektīva tiesu iestāžu pieejamība, tostarp ar digitāliem līdzekļiem, ir ekonomikas izaugsmes priekšnoteikums. Ja nav efektīvas tiesu iestāžu pieejamības, tiek skarti gan iedzīvotāji, gan uzņēmējdarbības, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), attīstība. Vājas tiesu sistēmas, kam raksturīga neefektivitāte vai augstas izmaksas, traucē uzņēmējdarbībai, tādējādi kavējot ekonomikas izaugsmi⁷. Viens no galvenajiem šķēršļiem ir tas, ka saziņa pārrobežu tiesvedībā ļoti bieži joprojām notiek papīra formātā, kas rada nevajadzīgu kavēšanos un izmaksas. Viens no iemesliem ir valstu tiesu sistēmu digitalizācijas atšķirīgais temps un pietiekamas sadarbības trūkums starp dalībvalstu IT sistēmām, kā arī starp valstu sistēmām un ES tieslietu un iekšlietu (TI) aģentūrām un struktūrām. Papildus šim aspektam joprojām ir acīmredzama kavēšanās un neefektivitāte tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības procedūrās. Tiesu iestāžu pieejamība, t. i., iespēja ikvienam lūgt un saņemt juridisko problēmu taisnīgu risinājumu, izmantojot dažādus juridiskos un justīcijas pakalpojumus, ievērojot pamattiesības, tostarp piekļuvi uzticamai juridiskajai informācijai un procesuālo garantiju efektīvu izmantošanu, joprojām ir problemātiska, galvenokārt pārrobežu kontekstā. Tā skar personas, piemēram, cietušos un personas, kas tiek turētas aizdomās vai apsūdzētas noziegumos, un uzņēmumus. Turklāt esošie instrumenti salīdzinošas informācijas vākšanai par dalībvalstu tiesu sistēmu kvalitāti, neatkarību un efektivitāti joprojām ir nepietiekami. Visi šie faktori var mazināt dalībvalstu uzticēšanos citu dalībvalstu tiesu sistēmām un tādējādi kavēt ES brīvības, drošības un tiesiskuma telpas pienācīgu darbību.

Visbeidzot, tieslietu jomas praktiķu zināšanu, prasmju un informētības līmenis par ES *acquis* un ES digitālajiem rīkiem bieži vien ir nepietiekams. Neraugoties uz panākto progresu⁸, dalības līmenis apmācībā joprojām ievērojami atšķiras starp dalībvalstīm un tieslietu jomas profesijām. Tas negatīvi ietekmē kopējas Eiropas tieslietu kultūras attīstību, jo labi apmācītiem praktiķiem ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu, ka ES *acquis* tiek pareizi un konsekventi īstenots visā ES. Tāpat tieslietu speciālistiem trūkst nepieciešamo digitālo prasmju, un viņi nav labi sagatavoti digitālo rīku un infrastruktūras izmantošanai. Apmācība par Savienības tiesībām ir īpaši svarīga arī, ņemot vērā šādus faktorus: i) tiesiskuma pasliktināšanos un uzbrukumus pamattiesībām dažās dalībvalstīs; ii) nepieciešamību novērst un apkarot smagus noziedzīgus nodarījumus, tostarp korupciju; iii) digitalizācijas pieaugošo nozīmi un iv) to, ka arvien vairāk cilvēku izmanto savas tiesības dzīvot un strādāt citā dalībvalstī⁹.

Ja šie problēmjaudājumi netiks atrisināti, tam būs nopietnas sekas, jo lielākajai daļai šo problēmjaudājumu ir izteikta transnacionāla dimensija, un dalībvalstis vienas pašas tos nevar pienācīgi atrisināt. Efektīvas Savienības tiesiskuma telpas izveidei ir būtiska ietekme uz ES politisko, sociālo un ekonomisko dzīvi. Tā sniedz arī taustāmus ieguvumus cilvēku ikdienas

⁷ Stakeholder_contribution_on_rule_of_law_-_oecd.pdf (europa.eu); [9789264303416-2-en.pdf \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/publications/9789264303416-2-en.pdf).

⁸ Kā uzsvērts Komisijas Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāta publicētajos gada ziņojumos par Eiropas tiesisko apmācību, kopš divu secīgu Eiropas tiesiskās apmācības stratēģiju īstenošanas([Komisijas 2020. gada paziņojums “Tiesiskuma nodrošināšana Eiropas Savienībā – Eiropas tiesiskās apmācības stratēģija 2021.–2024. gadam”](#) un [2011. gada paziņojums “Uzticības veidošana tiesiskumam ES mērogā. Eiropas tiesiskās apmācības jauna dimensija”](#)) vairāk nekā 2 miljoni ES tieslietu speciālistu ir piedalījušies tiesiskajā apmācībā par Savienības tiesībām.

⁹ Eiropas Komisijas paziņojums “Tiesiskuma nodrošināšana Eiropas Savienībā — Eiropas tiesiskās apmācības stratēģija 2021. – 2024. gadam”. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0713>.

dzīvē un uzņēmējdarbībā. Programma “Tiesiskums” 2028.–2034. gadam atbalstīs Savienības tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, pamatojoties uz Savienības vērtībām, tiesiskumu, savstarpēju atzīšanu un uzticēšanos, kā arī efektīvām, iekļaujošām, pieejamām un noturīgām tiesu sistēmām, kas ir ekonomikas izaugsmes un konkurētspējas priekšnoteikums. Jaunā programma arī atvieglos tiesu iestāžu pieejamību, sekmēs tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās un veicinās tiesisko apmācību, lielāku uzsvāru liekot uz tieslietu sistēmu digitalizāciju. Politikas jomas, uz kurām attiecas šis tiesību akta priekšlikums, ir stingri nostiprinātas ES Līgumos, kas nodrošina juridisko pamatu ES rīcībai finanšu intervences veidā. Programma “Tiesiskums” turpinās uzturēt atvērtu, demokrātisku, plurālistisku un vienlīdzīgāku un iekļaujošāku sabiedrību saskaņā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu (2028.–2034. gadam).

- **Saskanība ar spēkā esošajiem politikas noteikumiem**

Pēdējos gados programma “Tiesiskums” ir atbalstījusi vairākas likumdošanas un politikas iniciatīvas un ir tieši palīdzējusi īstenot vairākas Komisijas prioritātes¹⁰. Turpmāk uzskaitītās prioritātes ir un kļūs vēl būtiskākas programmai “Tiesiskums”.

1. “*Mūsu demokrātijas aizsardzība, mūsu vērtību aizstāvēšana*”. Programma “Tiesiskums” atbalstīs tiesu iestāžu sadarbību un tiesu iestāžu pieejamību, stiprinot tiesiskumu un pamattiesības kā ES demokrātisko pamatu. Programmas jaunais pastiprinātais uzsvārs uz digitalizāciju padarīs tiesu sistēmas efektīvākas, nodrošinot ātrāku piekļuvi tiesiskajai aizsardzībai. Šis jaunais uzsvārs tiešā veidā papildina centienus aizsargāt demokrātiju un pamattiesības un palielināt juridisko noteiktību, ieguldījumu aizsardzību, procesuālo taisnīgumu un sabiedrības uzticēšanos demokrātijas institūcijām. 2028.–2034. gada programma “Tiesiskums” atbalstīs tiesu iestāžu neatkarību un palielinās spēju īstenot tiesību aktus, tostarp attiecīgos noteikumus demokrātijas aizsardzībai. Tā nodrošinās tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību ar mērķi apkarot pārrobežu digitālos noziegumus un atbalstīs tādu digitālo rīku īstenošanu, kas ir saskaņoti ar plašāku digitālās izpildes politiku, piemēram, Digitālo pakalpojumu aktu¹¹, MI aktu¹² un Eiropas Piekļūstamības aktu¹³. Tā veicinās Hartas piemērošanu, atbalstot juridisko profesiju pārstāvju apmācību par pamattiesībām. Šajā nolūkā tiks veicināta sinerģija, jo īpaši ar programmu *AgoraEU*¹⁴.

2. “*Atbalsts cilvēkiem, mūsu sabiedrības un sociālā modeļa stiprināšana*” Programma “Tiesiskums” sekmēs pamattiesību ievērošanu, piemēram, veicinot apmācību tieslietu jomā par nediskrimināciju un par Hartas piemērošanu, un radīs saiknes ar sociālās kohēzijas politiku, atbalstot konsekventu tiesisko aizsardzību visās dalībvalstīs. Programma atbalstīs arī Eiropas sociālo tiesību pīlāra¹⁵ īstenošanu, nodrošinot izpildāmību, izmantojot pieejamākus tiesiskuma mehānismus. Turklāt digitalizētām tiesu sistēmām, kas izveidotas, pienācīgi ņemot vērā neaizsargātību drošības jomā un visu skarto personu vajadzības, ir potenciāls uzlabot

¹⁰ [Eiropas Komisijas politikas pamatnostādnes 2024.–2029. gadam.](#)

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1.–102. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts) (OV L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70.–115. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

¹⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido programmu *AgoraEU* laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam un atceļ Regulas (ES) 2021/692 un (ES) 2021/818, COM(2025) 550 final.

¹⁵ https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/european-pillar-social-rights-building-fairer-and-more-inclusive-european-union_en.

tiesu iestāžu pieejamību, tostarp samazinot šķēršļus, jo īpaši bērniem un citām neaizsargātām grupām, piemēram, cilvēkiem ar invaliditāti, romiem un citām marginalizētām kopienām. Šajā nolūkā tiks veicināta sinerģija, jo īpaši ar programmu *Erasmus+*¹⁶ un valstu un reģionu partnerības plāniem¹⁷, tostarp jo īpaši Eiropas Sociālā fonda¹⁸ ietvaros. Uzlabojot piekļūstamību un pieejamību cenas ziņā (piemēram, videokonferences, e-dokumentu iesniegšana), digitāla tiesu sistēma var nodrošināt ieinteresēto personu labāku informētību, apmierināt daudzu privātpersonu un uzņēmumu vajadzības un samazināt nevienlīdzību attiecībā uz piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem, stiprinot sociālo un starppaaudžu taisnīgumu un padarot juridiskos procesus efektīvākus un iekļaujošākus.

3. “*Kopīga mērķu sasniegšana un mūsu Savienības sagatavošana nākotnei*”. Programma “Tiesiskums” veicinās integrētāku un efektīvāku Savienību, tostarp izveidojot un savienojot digitālo infrastruktūru visās dalībvalstīs. Tās pastiprinātā koncentrēšanās uz digitalizāciju samazinās administratīvo slogu dalībvalstīm, radīs ietaupījumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem, uzlabos pārrobežu sadarbību un atbalstīs spriedumu savstarpēju atzīšanu un izpildi. Tajā pašā laikā programma atbalstīs mērķi vienkāršot ES mehānismus, veicinot valstu tiesu sistēmu lielāku sadarbību. Šajā nolūkā tiks veicināta sinerģija ar valstu un reģionu partnerības plāniem, lai nodrošinātu progresu valstu tiesu sistēmu digitalizācijā gan valstu, gan ES līmenī.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

1. “*Jauns plāns ilgtspējīgai Eiropas labklājībai un konkurētspējai*”. Tieslietu sistēmu digitalizācija veicina izaugsmi un konkurētspēju, radot efektīvākas tiesu sistēmas, vienkāršojot juridiskās procedūras un samazinot laiku un izmaksas pārrobežu tiesvedībā visā ES. Tas ir īpaši svarīgi maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un jaunuzņēmumiem. Šajā nolūkā tiks veicināta sinerģija ar valstu un reģionu partnerības plāniem tādās būtiskās jomās kā prasmes, spēju veidošana un digitalizācija. Programma papildinās arī plānu padziļināt vienoto tirgu (jo īpaši pakalpojumu un digitālajās nozarēs, kā arī finanšu pakalpojumu jomā), veicinot juridisko sadarbību un raitāku ES noteikumu izpildi. Finansējot darbības patērētāju un ieguldītāju politikas, uzņēmējdarbības tiesību un līgumtiesību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, 2028.–2034. gada Vienotā tirgus un muitas programma papildinās programmu “Tiesiskums” un tiešā veidā veicinās ES politikas īstenošanu tiesiskuma jomā un Savienības tiesiskuma telpas izveidi. Turklāt, stiprinot tiesiskumu un juridisko noteiktību, programma “Tiesiskums” stiprinās ieguldījumu vidi, pastiprinās darbības, kas ir uzkrājumu un investīciju savienības¹⁹ pamatā, un atbalstīs Eiropas Konkurētspējas fondu²⁰, izveidojot stabilu tiesisko regulējumu uzņēmējdarbībai. Visbeidzot, sinerģija būs arī pētniecības un inovācijas jomā, jo īpaši attiecībā uz nepieciešamību padziļināt izpratni par progresīvu jauno tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta,

---

¹⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido programmu *Erasmus+* laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam un atceļ Regulas (ES) 2021/817 un (ES) 2021/888, COM(2025) 549 final.

¹⁷ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 (COM(2025) 565 final).

¹⁸ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu kā daļu no valsts un reģionu partnerības plāna, kurš izklāstīts Regulā (ES) [...] [VRP plāns], ar ko paredz nosacījumus Savienības atbalsta īstenošanai kvalitatīvai nodarbinātībai, prasmēm un sociālajai iekļaušanai laikposmā no 2028. gada līdz 2034. gadam, COM(2025)558 final.

¹⁹ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/savings-and-investments-union_lv.

²⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu (EKF), tostarp īpašo programmu pētniecības un inovācijas darbībām aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulas (ES) 2021/522, (ES) 2021/694, (ES) 2021/697, (ES) 2021/783, atceļ noteikumus Regulās (ES) 2021/696, (ES) 2023/588 un groza Regulu (ES) [EDIP], COM(2025)555 final.

izmantošanu tieslietu nozarē, un tādēļ tiks veicināta sinerģija ar nākamo pētniecības un inovācijas pamatprogrammu (“Apvārsnis Eiropa”)²¹.

2. “*Jauns Eiropas aizsardzības un drošības laikmets*”. Programma “Tiesiskums” veicina tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību, kas ir būtiska drošībai un organizētās noziedzības, terorisma un kibercyberdraudu apkarošanai. Programma arī atbalsta Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) izpildi un nodrošina digitālo infrastruktūru likumīgai piekļuvei elektroniskajiem pierādījumiem un lietu pārvaldībai pāri robežām. Turklāt programma “Tiesiskums” atbalsta korupcijas apkarošanas pasākumus ES līmenī. Tā papildina aicinājumu apsvērt iespēju paplašināt Eiropas Prokuratūras (EPPO) kompetenci, tajā ietverot arī smagu pārrobežu noziegumu izskatīšanu, jo īpaši korupciju, kas ietekmē Savienības līdzekļus un ar ko dalībvalstis nevar tikt galā vienas pašas. Turklāt Eiropas Komisijas politiskajās pamatnostādnēs 2024.–2029. gadam²² ir ietverts mērķis stiprināt Eiropola spēju atbalstīt valstu tiesībsardzības aģentūras un tā sadarbību ar citām ES aģentūrām un struktūrām. Šis mērķis ir cieši saskaņots ar programmas pastiprināto uzsvāru uz digitalizāciju, kas ļauj ātrāk nosūtīt pierādījumus, reāllaikā koordinēt un labāk izmantot drošu MI/datu analītiku tiesību aktu izpildē piemērojamā tiesiskā regulējuma robežās. Tas arī atbilst Iestādes nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanai (AMLA) izveidei, kas palīdzēs novērst to, ka Savienības finanšu sistēma tiek izmantota nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai. Tāpat *Eurojust* reforma palīdzēs ES līmenī efektīvāk koordinēt pārrobežu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, tostarp pateicoties jauniem digitālajiem rīkiem. Turklāt tieslietu sistēmu digitalizācija nodrošinās arī tehnisko noturību, drošu juridisko sistēmu infrastruktūru un satvarus kriminālvajāšanai par kibernetiskajiem noziegumiem, tādējādi papildinot Sagatavotības Savienības²³ un kibersardzības stratēģijas²⁴, kā arī “*ProtectEU — Eiropas iekšējās drošības stratēģiju*”²⁵. Ņemot vērā ciešo saikni starp drošību un tiesiskumu uz vietas, būs sinerģija ar ES fondiem, kas aptver patvērumu, migrāciju un integrāciju, robežu pārvaldību un iekšējo drošību, piemēram, lai nodrošinātu pienācīgu apmācību tiesu iestādēm, arī saistībā ar jaunajiem noteikumiem, kas ieviesti ar Migrācijas un patvēruma paktu, un nodrošinātu efektīvu aizsardzību noziegumos cietušajiem, sadarbību ar Eiropas Sodamības reģistru informācijas sistēmu (ECRIS) un aģentūru sadarbību tiesiskuma un iekšējās drošības jomā, tostarp ar tieslietām saistītās aģentūrās un struktūrās, piemēram, *Eurojust* un *EPPO*.

3. “*Eiropa pasaulē: mūsu ietekmes un partnerību izmantošana*”. Programmas koncentrēšanās uz tiesiskumu, tiesu iestāžu sadarbību un tiesu iestāžu pieejamību atspoguļos to, kā tās tiek veicinātas pasaules līmenī, tostarp īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM)²⁶. Šajā nolūkā tiks attīstīta sinerģija ar “Eiropa pasaulē”²⁷, jo programma “Tiesiskums” veicinās ES ārējo darbību, paplašināšanās procesa kontekstā stiprinot tiesu sistēmas pievienošanās valstīs.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

²¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” un ar ko nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus, un atceļ Regulu (ES) 2021/695, COM(2025)543 final.

²² [Eiropas Komisijas politikas pamatnostādnēs 2024.–2029. gadam.](#)

²³ https://commission.europa.eu/topics/preparedness_lv.

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lv/policies/cybersecurity-strategy>.

²⁵ https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_lv.

²⁶ <https://sdgs.un.org/goals>.

²⁷ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX par “Eiropa pasaulē” izveidi, COM(2025) 551 final.

Šā priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 81. panta 1. un 2. punkts un 82. panta 1. punkts.

LESD 81. panta 1. punktā noteikts, ka Savienība izvērsīs tiesu iestāžu sadarbību civillietās, kurās ir pārobežu elementi.

LESD 81. panta 2. punktā noteikts, ka tiek pieņemti pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt tiesas spriedumu savstarpēju atzīšanu un izpildi; tiesas un ārpustiesas dokumentu pārobežu izsniegšanu; tiesu iestāžu efektīvu pieejamību un atbalstu tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku mācībām. LESD 82. panta 1. punktā ir noteikti pasākumi tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās.

Šo pantu izmantošana kopā nodrošina visaptverošu pieeju, atbalstot tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimināllietās attīstību, jo īpaši attiecībā uz transversāliem jautājumiem, kas skar abas tiesību jomas.

- **Valstu atšķirīgās nostājas**

Šī regula ir balstīta uz juridisko pamatu, ko nodrošina LESD trešās daļas V sadaļa par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tādējādi uz regulas piemērošanu Dānijai un Īrijai attiecas noteikumi, kas paredzēti LES un LESD pievienotajā Protokolā Nr. 21 un Protokolā Nr. 22.

Atbilstīgi 1. un 2. pantam Protokolā Nr. 22 Dānija nepiedalās tādu Padomes pasākumu pieņemšanā, kas ierosināti saskaņā ar LESD trešās daļas V sadaļu, un šādi pasākumi nav saistoši Dānijai, kā arī nav tur piemērojami.

Atbilstīgi 1. un 2. pantam Protokolā Nr. 21 Īrija nepiedalās tādu Padomes pasākumu pieņemšanā, kas ierosināti saskaņā ar LESD trešās daļas V sadaļu, un šādi pasākumi nav saistoši Īrijai, kā arī nav tur piemērojami. Tomēr Īrija var izvēlēties piedalīties šādu ierosinātu pasākumu pieņemšanā un piemērošanā. Turklāt jebkurā laikā pēc šāda pasākuma pieņemšanas Īrija var pieņemt šo pasākumu, ja ir pabeigtas procedūras, kas minētas 4. pantā, Protokolā Nr. 21.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Sadaļā “Pamatojumi un mērķi” izklāstītajiem mērķiem ir spēcīga transnacionāla dimensija, un tiem ir vajadzīgi kopīgi risinājumi, kā arī ES līmeņa pārvaldība, koordinācija un atbalsts. Atsevišķas valstu darbības nebūtu tik efektīvas un ietekmīgas kā koordinēti ES līmeņa centieni, kas veicina sadarbību, spēju veidošanu, savstarpēju mācīšanos un resursu, speciālo zināšanu un paraugprakses apmaiņu.

Bez ES rīcības un finansējuma Savienības tiesiskuma telpas darbība būtu apdraudēta, negatīvi ietekmējot daudzus atbalsta saņēmējus, jo īpaši tiesu varas pārstāvjus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO), kas strādā pie tiesu iestāžu pieejamības, un ES mēroga juridiskos tīklus. ES atbalsts palīdz pārvarēt valstu šķēršļus, ļaujot katrai dalībvalstij rīkoties jautājumos, ko tā viena pati nevarētu atrisināt. Tas nodrošina, ka pārobežu problēmu risināšanā neviena dalībvalsts netiek atstāta novārtā.

ES līmeņa rīcība ir arī būtiska, lai pievērstos tām ES mēroga prioritātēm, kuras var nebūt iekļautas starp būtiskākajām valstu darba kārtībās vai kurām ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts. Dažās jomās valstu centieni vien var būt nepietiekami, īstermiņa vai neatbilstīgi ES prioritātēm. Piemēram, ES būtu jāturpina atbalstīt pārobežu apmācību par Savienības tiesībām un tieslietu speciālistu apmaiņu. Tas ir ne tikai Līgumā noteikts pienākums, bet ir arī būtisks, lai risinātu kopīgas transnacionālas problēmas, nodrošinātu tieslietu speciālistiem vajadzīgās prasmes un stiprinātu Savienības pamatvērtības.

ES ir unikālas iespējas tieslietu speciālistiem radīt pārrobežu iespējas sazināties, attīstīt un veicināt kopīgu juridisko kultūru. Tādēļ tai būtu jāturpina veicināt transnacionālo sadarbību, izpratnes veicināšanu un tīklu veidošanu. Šādi pasākumi veido valstu tiesu sistēmu savstarpēju uzticēšanos un palīdz apkopot salīdzinošus datus par to kvalitāti, neatkarību un efektivitāti, ko atsevišķas dalībvalstis nevar sasniegt vienas pašas.

ES rīcība ir vienlīdz svarīga jomās, kurās nepieciešama cieša koordinācija ar dalībvalstīm, lai ievērotu starptautiskos tiesiskuma standartus, piemēram, ANO IAM, un saglabātu vienotu ES nostāju tādos būtiskos jautājumos kā pamattiesības digitālajā jomā un datu aizsardzība.

Visbeidzot, ES rīcība ir būtiska, lai paplašināšanās procesa ietvaros veicinātu tiesu sistēmas reformas kandidātvalstīs, jo īpaši tādās jomās kā tiesiskums, tiesu iestāžu neatkarība un korupcijas apkarošana. Šie centieni ir būtiski, lai aizsargātu ES tiesiskuma standartus, pabeigtu vienotā tirgus izveidi un stiprinātu ES kohēziju un labklājību.

Papildus nepieciešamībai pēc ES rīcības šajā jomā ES fondiem ir arī liela pievienotā vērtība, jo ES ir vislabākajā pozīcijā, lai nodrošinātu, ka tiesu sistēmas visā Savienībā var darboties saskaņoti. ES intervencei ir būtiska pievienotā vērtība ES tiesiskās apmācības nodrošināšanā, jo šīs atbildības deleģēšana valstu līmenī radītu nekonsekventāku izpratni par Savienības tiesību aktiem un to nekonsekventāku īstenošanu visās dalībvalstīs. Tas negatīvi ietekmēs valstu dalībnieku vispārējo spēju īstenot ES politiku un tiesību aktus, risināt pārrobežu jautājumus un izstrādāt transnacionālus daudzvalstu projektus. Turklāt ES rīcība tieslietu politikas jomā palīdz veicināt vienoto tirgu un uzlabot konkurētspēju. Visaptverošs un saskaņots tiesiskais regulējums visās dalībvalstīs samazina juridisko nenoteiktību un nekonsekvenci, tādējādi veicinot raitāku pārrobežu uzņēmējdarbību un ieguldījumus. Paredzama noteikumu izpilde, intelektuālā īpašuma tiesību konsekventa aizsardzība un efektīvi strīdu izšķiršanas mehānismi ir būtiski, lai saglabātu ieguldītāju uzticību un veicinātu uzņēmējdarbību un inovāciju. Nosakot skaidrus juridiskos standartus un nodrošinot to vienādu piemērošanu, ES palīdz uzņēmumiem efektīvi darboties, samazina darījumu izmaksas un palielina vienotā tirgus vispārējo pievilcību. Šī juridiskā paredzamība arī veicina godīgu konkurenci, nodrošinot, ka uzņēmumi saskaras ar vienlīdzīgiem nosacījumiem neatkarīgi no to izcelsmes valsts Eiropas Savienībā, tādējādi veicinot ekonomisko stabilitāti un ilgtspējīgu izaugsmi.

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikums nepārsniedz minimumu, kas vajadzīgs, lai izvirzīto mērķi sasniegtu Savienības līmenī.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Jaunā 2028.–2034. gada programma “Tiesiskums” galvenokārt balstās uz 2021.–2027. gada programmu “Tiesiskums”. Vispiemērotākais instruments ierosinātā regulējuma īstenošanai ir regula.

3. RETROSPEKTĪVO NOVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Retrospektīvie novērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējumā uzsvērts, ka programmas finansētās darbības ir saskaņotas ar politiku un prioritātēm ES un valstu līmenī,

koordinētas ar citiem ES finansēšanas instrumentiem un atbilst starptautiskajām saistībām un mērķiem, piemēram, IAM²⁸. Racionalizētā 2021.–2027. gada programmas struktūra nodrošina lielāku ietekmi un mērķtiecīgāku pieeju galvenajās jomās salīdzinājumā ar iepriekšējo programmu 2014.–2020. gadam. Konkrētāk, 2021.–2027. gada programma “Tiesiskums” sekmīgi palīdz atbalstīt tiesu nolēmumu savstarpēju atzīšanu un izpildi visās dalībvalstīs un uzlabot pārrobežu sadarbību, radot ilgtermiņa ietekmi, turpinot attīstīt saskaņotu Savienības tiesiskuma telpu, kuras pamatā ir savstarpēja uzticēšanās un sadarbība.

Tiešais finansējums atbalsta saņēmējiem ir devis tūlītējus un taustāmus ieguvumus iesaistītajām mērķgrupām. Jo īpaši finansējums ES tīkliem, piemēram, Eiropas Tiesiskās apmācības tīklam (*EJTN*), veicina pastāvīgu sadarbību, spēju veidošanu un juristu pastāvīgu un kvalitatīvu iesaisti visā ES. Turklāt programmas pastāvīgais uzsvars uz tiesisko apmācību būtiski veicina ES tiesiskās vides vienādošanu un attīstību. Programmai “Tiesiskums” ir izšķiroša nozīme kopīgas juridiskās kultūras veicināšanā, apmācot tūkstošiem tiesnešu, juristu un tiesu darbinieku un atbalstot Eiropas tiesiskās apmācības stratēģijas 2021.–2024. gadam īstenošanu²⁹. Veicinot paraugprakses apmaiņu, programma stiprina dalībvalstu sadarbību, nodrošinot, ka praktizējoši juristi Savienības tiesību aktus piemēro vienveidīgi, saskaņoti un konsekventi pāri robežām, tādējādi uzlabojot ES tiesību aktu integritāti.

2021.–2027. gada programma balstās uz progresu, kas panākts iepriekšējā plānošanas periodā (2014.–2020. gads), vēl vairāk samazinot šķēršļus tiesiskumam un uzlabojot sistēmas un aizsardzību marginalizētām personām³⁰. Tajā pašā laikā tās vidusposma novērtējums norāda uz dažām jomām, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Pirmkārt, pierādījumi, kas savākti, apspriežoties ar ieinteresētajām personām, liecina par nepieciešamību paplašināt programmas tvērumu. Pat ja tā jau ir sasniegusi lielu skaitu cilvēku, dažu ieinteresēto personu grupu³¹ informētība par programmu joprojām ir neliela un dažādās dalībvalstīs tā atšķiras. Tas liecina, ka, lai gan programmas komunikācijas pasākumi ir efektīvi, tie, iespējams, nerasniedz visas nozares un dalībvalstis vienādi³². Turklāt dažas ieinteresētās personas ierosināja programmas mērķgrupās iekļaut labošanas dienestus un ieslodzījuma vietu darbiniekus. Lai labāk atspoguļotu programmas ietekmi un palielinātu tās pievienoto vērtību un pamanāmību, varētu apsvērt turpmākas darbības, piemēram, sistemātiskāku procesu ieinteresēto personu viedokļu un pieredzes apkopošanai un veidus, kā sasaistīt esošās platformas (piemēram, *EJTN* un e-tiesiskuma portālu) ar sekmīgiem projektiem ES Finansējuma un iepirkumu portālā. Turklāt, lai turpinātu palielināt programmas izmaksu lietderību, varētu sīkāk apsvērt sadarbību ar esošajiem ES līmeņa tīkliem.

Visi šie konstatējumi ir ņemti vērā šajā priekšlikumā izklāstītajā 2028.–2034. gada programmā “Tiesiskums”.

Attiecībā uz jaunu problēmu risināšanu tieslietu sistēmu digitalizācija ir kļuvusi par būtisku transversālu mērķi 2021.–2027. gada programmā “Tiesiskums”, jo īpaši pēc Covid-19 pandēmijas, kas paātrināja digitālo tehnoloģiju izmantošanu. Šis uzsvars atvieglo piekļuvi juridiskajai informācijai, modernizē tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības mehānismus un atbalsta plašākus ES digitālās pārveides mērķus, padarot tiesu sistēmas efektīvākas un

28 2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējums, COM(2025)267 un SWD(2025)134.

29 Piemēram, 2022. gadā 24 208 tieslietu speciālisti piedalījās programmā “Tiesiskums” atbalstītajā apmācībā (aptuveni 35,3 % no visiem tiem, kuri tajā gadā saņēma ES (līdz)finansētu apmācību par Savienības tiesībām). Sk. programmas [“Tiesiskums” darbības rezultātu pārskatu](#).

30 2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējums, COM(2025)267 un SWD(2025)134.

31 Augstākā izglītība un publisko iestāžu ziņotā lielāka informētība par šo programmu salīdzinājumā ar PSO.

32 2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējums, COM(2025)267 un SWD(2025)134.

pieejamākas. Investīcijas digitalizācijā stiprina arī pamattiesības tieslietu jomā, piemēram, nevainīguma prezumpciju³³. Turklāt digitālo rīku plašāka izmantošana efektīvi paplašina programmas tvērumu. Joprojām ir iespējams vēl vairāk izmantot iespējas, ko tieslietu jomā sniedz digitalizācija. Tāpēc 2028.–2034. gada programmā “Tiesiskums” saskaņā ar tās vispārīgajiem un konkrētajiem mērķiem lielāka uzmanība tiks pievērsta digitalizācijai. Tas nodrošinās stratēģiskāku un konsekventāku pieeju visiem jautājumiem un problēmām, kas saistītas ar tieslietu sistēmu digitalizāciju.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Apspriešanās stratēģija, kas atbalsta programmas sagatavošanas darbu, ietvēra: i) pirmo atklāto sabiedriskā apspriešanos (ASA) par 2014.–2020. gada programmas “Tiesiskums” galīgo novērtējumu un 2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējumu; ii) otru ASA pārrobežu izglītības, jaunatnes, kultūras, plašsaziņas līdzekļu, vērtību un pilsoniskās sabiedrības jomā un iii) *ad hoc* apspriešanās, ko Komisija organizēja kā intervijas un mērķtiecīgas ieinteresēto personu aptaujas.

Pirmās ASA mērķis bija stiprināt faktu bāzi abu programmu “Tiesiskums” izvērtēšanai, apkopojot attiecīgo ieinteresēto personu viedokļus par programmu efektivitāti, lietderību, atbilstību, saskaņotību un ES pievienoto vērtību. Tā tika uzsākta 2024. gada 3. aprīlī un bija atvērta 12 nedēļas (beidzās 2024. gada 26. jūnijā).

Kopumā šīs sabiedriskās apspriešanas respondenti uzskatīja, ka programmu “Tiesiskums” vispārējie un konkrētie mērķi ir ļoti svarīgi. Starp konkrētajiem mērķiem par vissvarīgākajiem tika uzskatīta tiesiskā apmācība un tiesu iestāžu pieejamība. Turklāt lielākā daļa respondentu uzskatīja, ka no programmām “Tiesiskums” finansētās darbības ir būtiskas, jo īpaši tās, kas saistītas ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izstrādi un uzturēšanu³⁴, un digitalizācija tiek uzskatīta par svarīgu programmas dimensiju. Respondenti uzskatīja, ka abas programmas ir efektīvas to mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz: i) visu iedzīvotāju piekļuves uzlabošanu PSO pakalpojumiem, konsultāciju darbībām un atbalsta pasākumiem (to kā sasniegtu ļoti lielā vai lielā mērā novērtējuši 62 % respondentu); ii) apmācības pasākumu ieinteresētajām personām atbalstīšanu (to kā sasniegtu ļoti lielā mērā vai lielā mērā novērtējuši 50 % respondentu); un iii) sistēmu pārrobežu sadarbības palielināšanu (to kā sasniegtu ļoti lielā vai lielā mērā novērtējuši 50 % respondentu). Šajā sakarā respondenti uzsvēra, ka īpaši būtiska un efektīva ir *e-CODEX* un *ECRIS* izstrāde, kā arī apmācība IT rīku izmantošanā. Runājot par saskaņotību, lielākā daļa respondentu nespēja salīdzināt programmu “Tiesiskums” ar citām programmām (tikai trīs no astoņiem respondentiem norādīja, ka ir iepazinušies ar citām līdzīgām ES iniciatīvām un/vai valstu iniciatīvām tieslietu jomā). Divi respondenti uzskatīja, ka programmas “Tiesiskums” lielā mērā papildina citas ES programmas vai iniciatīvas, un viens respondents norādīja, ka ierobežotā mērā. Respondenti bija vienprātis par abu programmu ES pievienoto vērtību, un visi respondenti uzskatīja, ka ES vislabāk var finansēt darbības programmas “Tiesiskums” ietvaros, jo ES iesaistīšanās nodrošināja, ka visas dalībvalstis ievēro vienus un tos pašus standartus, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgāku tiesu iestāžu pieejamību. Rezultātā lielākā daļa respondentu uzskatīja, ka gadījumā, ja 2021.–2027. gada programma “Tiesiskums” tiktu pārtraukta, dalībvalstis nespētu sasniegt līdzīgus rezultātus valsts, reģionālā vai vietējā līmenī un tehniskā sadarbība aprobežotos ar mazāka mēroga divpusējiem projektiem starp kaimiņu dalībvalstīm, savukārt dažas organizācijas vispār nespētu nodrošināt finansējumu. Atklātās

---

33 Turpat.

34 62 % respondentu tās uzskatīja par ļoti svarīgiām.

sabiedriskās apspriešanas kopsavilkuma ziņojums ir pieejams Eiropas Komisijas platformā “Izsakiet viedokli”³⁵.

Otrā atklātā sabiedriskā apspriešana, kas bija pamatā ietekmes novērtējumam par ES programmām pārrobežu izglītības, jaunatnes, kultūras, plašsaziņas līdzekļu, vērtību un pilsoniskās sabiedrības jomā saskaņā ar DFS 2028.–2034. gadam, tika veikta no 2025. gada 12. februāra līdz 7. maijam³⁶. Šajā atklātajā sabiedriskajā apspriešanā tika aptvertas šādas ES programmas: “Radošā Eiropa”, programma *Erasmus+*, Eiropas Solidaritātes korpusa, programma “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” un programma “Tiesiskums”. Šīs atklātās sabiedriskās apspriešanas mērķis bija palīdzēt novērtēt sabiedrības izpratni par ES programmu atbilstību un ES pievienoto vērtību un apzināt šķēršļus to konkrētajai ietekmei un iespējamajos uzlabojumos programmu struktūrā. Sabiedriskajā apspriešanā tika saņemta 4861 atbilde no 110 valstīm, aptverot visas ES dalībvalstis, kā arī trešās valstis³⁷. Lielāko daļu šo atbilžu sniedza respondenti ar pieredzi saistībā ar programmu *Erasmus+* un Eiropas Solidaritātes korpusu; tikai 60 respondenti norādīja, ka viņiem ir pieredze ar programmu “Tiesiskums”. 51 % atbilžu iesniedza ES pilsoņi. Šajā grupā aptuveni 1200 respondentu bija jaunāki par 30 gadiem. 49 % atbilžu iesniedza organizācijas un iestādes. To vidū 17 % atbilžu bija no akadēmiskajām un pētniecības struktūrām, no kurām lielākā daļa bija lielas iestādes, un 69 % no tām bija nodarbināti vairāk nekā 250 cilvēku. Vēl 11 % atbilžu iesniedza nevalstiskās organizācijas (NVO), no kurām vairākas bija PSO jumta tīkli. No publiskajām iestādēm, tostarp dažādām starptautiskām, valsts, reģionālajām un vietējām struktūrām, tika saņemtas 232 atbildes. Vēl 208 atbildes tika saņemtas no sabiedrībām un uzņēmumiem. Neliels skaits papildu atbilžu (aptuveni 45) tika saņemtas no arodbiedrībām, uzņēmumu apvienībām, patērētāju grupām un vides organizācijām.

Daži galvenie rezultāti, kas attiecas uz tieslietu jomu, ir šādi:

- respondenti uzskata, ka “*tiesiskuma ievērošana un veicināšana*” ir svarīga (22,51 %) un ļoti svarīga (58,71 %) politikas prioritāte un joma, kurā ES finansējums sniedz lielu pievienoto vērtību salīdzinājumā ar finansējumu valsts, vietējā vai reģionālajā līmenī (50,44 %),
- respondenti uzskata, ka “*ES līdzekļu efektīva aizsardzība pret krāpšanu, korupciju un citām nelikumīgām darbībām*” ir svarīga (25,78 %) un ļoti svarīga (55,09 %) politikas prioritāte un joma, kurā ES finansējums sniedz lielu pievienoto vērtību salīdzinājumā ar finansējumu valsts, vietējā vai reģionālajā līmenī (54,68 %),
- respondenti uzskata, ka “*izveidot ES tiesiskuma telpu, veicināt tiesisko apmācību, tiesu iestāžu sadarbību un tiesu iestāžu pieejamību*” ir svarīga (29,77 %) un ļoti svarīga (37,03 %) politikas prioritāte un joma, kurā ES finansējums sniedz lielu pievienoto vērtību salīdzinājumā ar finansējumu valsts, vietējā vai reģionālajā līmenī (47,85 %),
- tajā pašā laikā respondenti uzskata, ka nākotnē liela pozitīva ietekme būs šādām darbībām, kas ir īpaši svarīgas programmā “Tiesiskums”: “*Atbalsts pārrobežu savstarpējai apmācībai, labas prakses apmaiņai un sadarbībai, koalīcijas veidošanai*” (72,19 %), “*Atbalsts ES līmeņa tīklu un organizāciju izveidei un attīstībai*” (60,48 %),

³⁵ [Programma “Tiesiskums” — 2014.–2020. gada programmas galīgais novērtējums un 2021.–2027. gada programmas starpposma novērtējums.](#)

³⁶ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14523-Nakamais-ES-ilgtermiņa-budžets-DFS-ES-finansējums-parrobežu-izglītībai-apmācībai-un-solidaritātei-jaunajiem-medijiem-kulturai-un-radosajam-nozarem-vertībam-un-pilsoniskajai-sabiedrībai_lv

³⁷ Rezidences vietas valsts ar vislielāko iesniegto atbilžu skaitu bija Vācija, kam sekoja Francija un Itālija.

“Spēju veidošana un apmācība/pasniedzēju apmācība” (56,10 %), “Pārrobežu savstarpējas mācīšanās iespējas tieslietu jomā” (49,08 %).

- **Ārējo ekspertu atzinums**

Priekšlikuma pamatā ir ārējie un iekšējie ziņojumi un novērtējumi, piemēram, programmu izvērtējumi (vidusposma un *ex post*), izdevumu pārskatīšana, citu ES iestāžu, aģentūru un starptautisko organizāciju ziņojumi un dokumenti³⁸.

- **Ietekmes novērtējums**

Ietekmes novērtējumā par pārrobežu izglītību, jaunatni, kultūru, medijiem, vērtībām un pilsonisko sabiedrību tika analizēta piecu finansēšanas programmu, tostarp programmas “Tiesiskums”, nākotne šajā kopā.

Agrīnā posmā tika noraidīti šādi divi risinājumi:

– **ES finansējuma pārtraukšana:** šis risinājums tika nekavējoties noraidīts, ņemot vērā to, cik svarīgas ir problēmas, kuras skar šīs kopas politikas jomas, to nozīmi, kas šai politikai piešķirta Eiropas Komisijas politikas pamatnostādņēs 2024.–2029. gadam³⁹, un ES intervences pasākumu pievienoto vērtību, pamatojoties uz attiecīgajiem vidusposma izvērtējumiem.

— **Programmas “Tiesiskums” apvienošana ar citām šīs kopas programmām:** juridisku iemeslu dēļ šis risinājums arī tika noraidīts agrīnā posmā. Programmu “Tiesiskums” nevar apvienot ar citām šīs kopas programmām, jo ne visas 27 ES dalībvalstis piedalās programmā “Tiesiskums” (pretēji citām kopā esošajām programmām). Regulas, ar ko izveido programmu “Tiesiskums” 2021.–2027. gadam, juridiskais pamats ir LESD 81. panta 1. un 2. punkts un 82. panta 1. punkts. Šie noteikumi ir daļa no LESD V sadaļas, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Atbilstoši Līgumiem pievienotajiem protokoliem Dānija saskaņā ar Protokolu Nr. 22 nepiedalās tādu lēmumu pieņemšanā, kas pieņemti saskaņā ar V sadaļu (saukta par “nepiedalīšanos”), un Īrija var izvēlēties piedalīties konkrētos pasākumos, ja tā nolēmj “piedalīties” saskaņā ar Protokolu Nr. 21. Pārējās programmas, uz kurām attiecas ietekmes novērtējums, ir pieejamas visām dalībvalstīm, un tāpēc tās nav saderīgas ar V sadaļas juridisko pamatu.

Saglabātie risinājumi: Komisija nolēma izveidot atsevišķu programmu “Tiesiskums”, jo gan 2014.–2020. gada programmas “Tiesiskums” galīgais novērtējums, gan 2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” starposma novērtējums apstiprināja, ka programma sniedz unikālu pievienoto vērtību, ko būtu grūti atkārtot valstu līmenī. Šis lēmums ir atspoguļots arī DFS priekšlikumu paketē laikposmam pēc 2027. gada, ko Komisija iesniedza 2025. gada 16. jūlijā.

Saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādņēm ietekmes novērtējuma ziņojums tika iesniegts Regulējuma kontroles padomei (RKP) kvalitātes pārbaudei. RKP 2025. gada 13. jūnijā sniedza atzinumu par ietekmes novērtējumu. RKP sniedza vairākas piezīmes un ieteikumus par šādiem jautājumiem: darbības joma, problēmu definēšana un izvērtējumu izmantošana, intervences loģika un mērķi, risinājumu salīdzinājums un izmaksu un ieguvumu analīze, pārvaldība, saskaņotība un turpmākā uzraudzība un izvērtēšana. Ietekmes novērtējums, kas

³⁸ Ietver, piemēram: [Stakeholder contribution on rule of law - oecd.pdf](https://stakeholder.contribution.on.rule.of.law-oecd.pdf) (europa.eu); https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt/datatable; http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

³⁹ [Eiropas Komisijas politikas pamatnostādņēs 2024.–2029. gadam](#).

pievienots šim tiesību akta priekšlikumam, tika pārskatīts saskaņā ar RKP piezīmēm un ieteikumiem.

- **Vienkāršošana**

Šī iniciatīva atbildīs paziņojumam “Ceļā uz DFS 2028.–2034. gadam”⁴⁰, un tās mērķis ir racionalizēt ES programmu vadību, pārvaldību un īstenošanu, lai uzlabotu [to] lietderību pieteikumu iesniedzējiem, atbalsta saņēmējiem un ES iestādēm. Tiks pieliktas pūles, lai vienkāršotu piemērošanas, pārvaldības un ziņošanas prasības un sniegtu papildu norādījumus. Resursu apvienošana, tostarp tādās jomās kā uzraudzība un iekšējā un ārējā komunikācija, sniegs apjomrādītus ietaupījumus un uzlabos ES finansējuma prognozējamību atbalsta saņēmēju, ieinteresēto personu un ES iedzīvotāju vidū.

Attiecībā uz programmas pārvaldības veidu nav skaidru iespēju veikt turpmāku vienkāršošanu, jo 2021.–2027. gada programmā “Tiesiskums” izmantotie pārvaldības veidi ir piemēroti šāda apjoma programmai (t. i., tieša pārvaldība un ierobežots skaits iniciatīvu, ko netiešā pārvaldībā īsteno Regulas (ES) 2024/2509 62. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā minētās struktūras). Pēdējo gadu laikā programma ir īstenojusi vairākus vienkāršošanas pasākumus, lai racionalizētu procesus un administratīvās procedūras, tādējādi uzlabojot programmas efektivitāti. Ir maz pierādījumu, kas liecinātu, ka joprojām ir vajadzīgas būtiskas izmaiņas, jo īpaši ņemot vērā līdz šim īstenotos vienkāršošanas pasākumus. Piemēram, lai vienkāršotu īstenošanu un samazinātu administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem, vienkāršotu finansējuma veidu izmantošana arī turpmāk būs standarta iemaksu veids dotāciju atmaksai.

Atbalsta saņēmēji uzskata, ka 2021.–2027. gada programmai “Tiesiskums” izmantotie instrumenti (dotācijas un iepirkuma darbības) ir piemēroti programmas vajadzībām.

Tajā pašā laikā vairāki konstatējumi liecina, ka augošais pieprasījums pēc tieslietu sistēmas digitalizācijas norāda uz ievērojamu investīciju nepietiekamību gan ES, gan valstu līmenī.

Tāpēc ir vajadzīga divu līmeņu pieeja (t. i., ES līmenī un dalībvalstu līmenī), lai nodrošinātu valstu tiesu sistēmu pilnīgu digitalizāciju un izveidotu efektīvu un savstarpēji savienotu Savienības tiesiskuma telpu.

Tas ne tikai radītu vairāk saikņu ar visām politikas jomām, uz kurām attiecas programma “Tiesiskums”, bet arī nodrošinātu ciešu saskaņotību ar valsts līmenī veiktajām darbībām valstu tiesu sistēmu digitalizācijai saskaņā ar valsts un reģionu partnerības plāniem.

- **Pamattiesības**

Programmas mērķi ir cieši saistīti ar pamattiesību veicināšanu un atbilst Hartai.

Īstenojot visas programmas darbības, ar to tiecas arī sekmēt Savienības vērtības, kas noteiktas LES 2. pantā, dzimumu līdztiesību, bērnu tiesības, tostarp nodrošinot bērniem draudzīgu justīciju, cietušo tiesību aizsardzību un vienlīdzīgu tiesību un diskriminācijas aizlieguma principa, pamatojoties uz jebkuru no Hartas 21. pantā uzskaitītajiem iemesliem – efektīvu piemērošanu saskaņā ar Hartas 51. pantā paredzētajiem ierobežojumiem un tos nepārsniedzot.

Turklāt programmas finansētajiem projektiem ir jāatbilst augstākajiem ētikas standartiem, Vispārīgajai datu aizsardzības regulai 2016/679⁴¹ un starptautisko tiesību nolīgumiem, kuros

⁴⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52025DC0046>.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OVL 119, 4.5.2016., 1.-88. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

Savienība vai visas ES dalībvalstis ir līgumslēdzējas puses (tostarp Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām⁴²).

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Finansējums programmas “Tiesiskums” īstenošanai laikposmā no 2028. gada 1. janvāra līdz 2034. gada 31. decembrim ir 798 miljoni EUR (pašreizējās cenās).

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Šī iniciatīva tiks uzraudzīta, izmantojot 2028.–2034. gada budžeta snieguma satvaru, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) XXX [Snieguma regula]⁴³. Snieguma satvarā ir izklāstīti arī noteikumi par izvērtēšanu, ko veic saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņem un kas balstīsies uz rādītājiem, kuri atbilst programmas mērķiem.

Programmu īsteno, izmantojot tiešo pārvaldību, ko veic Komisija. Ierobežotu skaitu iniciatīvu varētu īstenot, izmantojot netiešo pārvaldību, ko veic starptautiskas organizācijas.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Ierosinātās 2028.–2034. gada programmas “Tiesiskums” (regulas 3. pants) vispārējais mērķis ir veicināt efektīvas, iekļaujošas, noturīgas un digitalizētas Savienības tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, pamatojoties uz tiesiskumu, savstarpēju atzīšanu un savstarpēju uzticēšanos. Sasniedzot šo mērķi, programma arī stiprinās demokrātiju un pamattiesību aizsardzību un veicinās izaugsmi un konkurētspēju. Šo vispārējo mērķi sasniegs ar trīs konkrētu mērķu starpniecību:

- (a) atvieglot un atbalstīt tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās un veicināt tiesiskumu;
- (b) veicināt un atbalstīt tiesisko apmācību;
- (c) atvieglot un atbalstīt efektīvu un nediskriminējošu tiesu iestāžu pieejamību visiem un efektīvu tiesisko aizsardzību, tostarp ar digitāliem līdzekļiem.

Programma nodrošinās sinerģiju starp tās dažādajiem konkrētajiem mērķiem, lai atbalstītu politikas jomas, kurās šie mērķi ir izvirzīti, un palielinātu to potenciālu sasniegt to mērķgrupas. Lai programma būtu efektīva, tai būtu jāņem vērā dažādo rīcībpolitikas virzienu īpatnības, to dažādās mērķgrupas un šo grupu īpašās vajadzības un jāizmanto pielāgotas pieejas.

Īstenojot šo regulu, Komisija katru gadu noteiks finansējuma prioritātes attiecīgajās politikas jomās. Regulas struktūra nodrošina elastību un ātrus pielāgojumus, pamatojoties uz politikas vajadzībām un jaunu politikas un tehnoloģiju attīstību.

---

⁴² OV L 23, 27.1.2010., 37. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48(1)/oj). Kopš Savienība ir kļuvusi par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām pusi, tās noteikumi ir kļuvuši par Savienības tiesiskās kārtības neatņemamu daļu un ir saistoši Savienības iestādēm un tās dalībvalstīm, tostarp tās 13. pants par tiesu iestāžu pieejamību. Minētajā pantā noteikts, ka dalībvalstis nodrošina efektīvu tiesas pieejamību personām ar invaliditāti vienlīdzīgi ar citiem (tostarp nodrošinot procesuālos un vecumam atbilstošus pielāgojumus) visās tiesvedības stadijās, tostarp izmeklēšanas un citās pirmtiesas stadijās. Tajā arī norādīts, ka valstis, kas ir konvencijas puses, veicina atbilstošas mācības darbiniekiem, kas strādā tieslietu jomā, tostarp policijas un ieslodzījuma vietu darbiniekiem.

⁴³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido budžeta izdevumu izsekošanas un snieguma satvaru un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām, COM(2025)545 final.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,**ar ko izveido programmu “Tiesiskums” laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam un atceļ Regulu (ES) 2021/693**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 81. panta 1. un 2. punktu un 82. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā ir noteikts, ka Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 67. pantā ir sīkāk noteikts, ka Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas. Tiesiskums ir cieši saistīts ar pamatvērtībām, kas ir Savienības dibināšanas pamatā, jo īpaši ar tiesiskumu, demokrātiju un pamattiesību ievērošanu, kā noteikts LES 2. pantā. Šīs pamatvērtības nozīmē, ka ir vajadzīgas neatkarīgas tiesu iestādes, kas darbojas efektīvās tiesu sistēmās. Tiesu neatkarība pati par sevi izriet no visām dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, tiesiskuma, kā arī no LES 19. panta 1. punktā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 47. pantā paredzētā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa.
- (2) Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveides pabeigšanu joprojām kavē tādi faktori kā draudi tiesiskumam, vairāki smagu noziedzīgu nodarījumu veidi un šķēršļi tiesu iestāžu pieejamībai un tiesu iestāžu sadarbībai. Tādēļ svarīgāk nekā jebkad agrāk ir veicināt, stiprināt un aizsargāt tiesiskumu, kam ir tieša ietekme uz politisko, ekonomisko, finansiālo un sociālo dzīvi Savienībā un ārpus tās un kas ir nepieciešams, lai sagatavotos paplašinātai Savienībai. Pamatojoties uz 2021.–2027. gada programmu “Tiesiskums”, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/693³, šīs regulas mērķis ir izveidot programmu “Tiesiskums” (“Programma”), lai atbalstītu tādas Savienības tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, kuras pamatā ir tiesiskums, pamattiesības, demokrātija, tiesu iestāžu neatkarība un objektivitāte, savstarpēja atzīšana un savstarpēja uzticēšanās, tiesu iestāžu pieejamība un tiesu

¹ OV C, [...], [...], ELI: [...].

² OV C, [...], [...], ELI: [...].

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/693 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido programmu “Tiesiskums” un atceļ Regulu (ES) Nr. 1382/2013 (OV L 156, 5.5.2021., 21. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/693/oj>).

iestāžu pārrobežu sadarbība civillietās un krimināllietās. Programmai būtu arī vairāk jākoncentrējas uz tieslietu sistēmu digitalizāciju visos tās konkrētajos mērķos.

- (3) Šī regula nosaka programmas “Tiesiskums” indikatīvu finansējumu. Šajā regulā faktiskās cenas aprēķina, piemērojot fiksētu 2 % deflatoru.
- (4) Nesenā pieredze strauji mainīgajā ekonomiskajā, sociālajā un ģeopolitiskajā vidē, kas rada nenoteiktību un problēmas, liecina, ka ir vajadzīga elastīgāka daudzgadu finanšu shēma un Savienības izdevumu programmas. Šajā nolūkā un saskaņā ar programmas “Tiesiskums” mērķiem finansējumā būtu pienācīgi jāņem vērā mainīgās politikas vajadzības un Savienības prioritātes, kas noteiktas attiecīgajos Komisijas publicētajos dokumentos, Padomes secinājumos un Eiropas Parlamenta rezolūcijās, vienlaikus nodrošinot pietiekamu budžeta izpildes paredzamību.
- (5) Programmai piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2024/2509⁴. Tajā ir paredzēti noteikumi par Savienības vispārējā budžeta izveidi un izpildi, tai skaitā noteikumi par dotācijām, godalgām, nefinanšu ziedojumiem, iepirkumu, finansiālo palīdzību, finanšu instrumentiem un budžeta garantijām.
- (6) Saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013⁵, Padomes Regulu (Euratom, EK) Nr. 2988/95⁶, Padomes Regulu (Euratom, EK) Nr. 2185/96⁷ un Padomes Regulu (ES) 2017/1939⁸ Savienības finanšu intereses jāaizsargā, piemērojot samērīgus pasākumus, tostarp pārkāpumu un krāpšanas gadījumu novēršanu, konstatēšanu, labošanu un izmeklēšanu, zaudēto, kļūdaini izmaksāto vai nepareizi izmantoto līdzekļu atgūšanu un – vajadzības gadījumā – administratīvus un finansiālus sodus. Konkrētāk, saskaņā ar Regulām (ES, Euratom) Nr. 883/2013 un (Euratom, EK) Nr. 2185/96 Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) var veikt izmeklēšanu, tostarp pārbaudes un apskates uz vietas, lai noteiktu, vai ir notikusi krāpšana, korupcija vai jebkāda cita nelikumīga darbība, kas ietekmē Savienības finanšu intereses. Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) var veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par krāpšanu un citām nelikumīgām darbībām, kas skar Savienības finanšu intereses, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371⁹. Saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 jebkurai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, pilnībā jāsadarbomas Savienības finanšu interešu aizsardzībā, jāpiešķir Komisijai, *OLAF*, *EPPO* un Eiropas Revīzijas palātai nepieciešamās tiesības un piekļuve un jānodrošina, lai visas trešās personas, kuras iesaistītas Savienības līdzekļu īstenošanā, piešķirtu līdzvērtīgas tiesības.

---

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2024/2509 (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (OV L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁶ Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁷ Padomes Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292.15.11.96, 2.lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁸ Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (7) Programma jāīsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) XXX [Snieguma regula]¹⁰, ar ko paredz noteikumus par izdevumu izsekošanu un budžeta snieguma satvaru, tostarp noteikumus par Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 33. panta 2. punkta attiecīgi d) un f) apakšpunktā minēto būtiska kaitējuma neradīšanas principa un dzimumu līdztiesības principa vienveidīgu piemērošanu, noteikumus par Savienības programmu un darbību snieguma uzraudzību un ziņošanu par to, noteikumus par Savienības finansējuma portāla izveidi, programmu izvērtēšanas noteikumus, kā arī citus visām Savienības programmām piemērojamus horizontālus noteikumus, piemēram, par informāciju, komunikāciju un pamanāmību.
- (8) Pasākumiem saskaņā ar programmu būtu jāatbalsta spriedumu un tiesas nolēmumu lielāka savstarpēja atzīšana civillietās un krimināllietās, dalībvalstu savstarpēja uzticēšanās un tiesību aktu nepieciešamā tuvināšana, lai veicinātu sadarbību starp visām attiecīgajām iestādēm, tostarp ar digitāliem līdzekļiem. Programmai būtu arī jāatbalsta esošo un jauno IT rīku vai platformu uzturēšana un izveide jauniem tiesiskās sadarbības instrumentiem. Izmantojot efektivitātes ieguvumus no tieslietu sistēmas digitalizācijas, būtu jānodrošina pamattiesību aizsardzība saskaņā ar Hartu, kā arī aizsardzības pasākumi pret nevienlīdzību, diskrimināciju un atstumtību.
- (9) Programmai visās tās darbībās būtu jāveicina tiesiskums, arī atbalstot centienus uzlabot valstu tiesu sistēmu neatkarību, kvalitāti un efektivitāti, lai vairotu savstarpēju uzticēšanos, kas ir neaizstājama tiesu iestāžu sadarbībā civillietās un krimināllietās.
- (10) Kas attiecas uz civillietām, programmai būtu jāatbalsta individuālo tiesību aizsardzība civillietās un komercietās, tostarp pret *SLAPP* (stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību), un jāveicina lielāka civiltiesību konverģence. Tas palīdzēs novērst šķēršļus apmierinošai un efektīvai tiesas un ārpus tiesas procedūru darbībai visu strīdā iesaistīto pušu labā. Lai atbalstītu Savienības tiesību aktu efektīvu izpildi un praktisku piemērošanu šajā jomā, programmai būtu jāatbalsta arī ar Padomes Lēmumu 2001/470/EK¹¹ izveidotā Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās darbība.
- (11) Krimināllietās programmai būtu jāpalīdz īstenot noteikumus un procedūras, lai nodrošinātu spriedumu un lēmumu atzīšanu visā Savienībā un atbalstītu Savienības finanšu interešu aizsardzību. Tai būtu jāpalīdz novērst šķēršļus efektīvai savstarpējai uzticībai un sadarbībai, tostarp atbalstot pasākumus, kas nodrošina to Savienības tiesību aktu pareizu transponēšanu, ar kuriem tuvina valstu krimināltiesības. Programmai būtu jāatbalsta arī darbības, kuru mērķis ir atvieglot sadarbību attiecībā uz tādiem smagu noziedzīgu nodarījumu veidiem kā korupcija, terorisms un noziegumi pret vidi. Jo īpaši programmai būtu jāuzlabo koordinācija un sadarbība starp tiesībsardzības iestādēm, tiesu iestādēm un citām kompetentajām iestādēm. Turklāt tai būtu jāatbalsta sadarbība ar Savienības struktūrām un aģentūrām, piemēram, Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un *EPPO*, un izpratnes veicināšana par to lomu, tādējādi nodrošinot integrētāku tiesu iestāžu sadarbības sistēmu Savienībā.
- (12) Programmai būtu jāpalīdz uzlabot tiesu iestāžu nediskriminējošu pieejamību visiem un jāatbalsta darbības, kuru mērķis ir aizsargāt noziegumos cietušo tiesības, aizdomās

¹⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido budžeta izdevumu izsekošanas un snieguma satvaru un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām (OV L....., ELI: ...).

¹¹ Padomes Lēmums 2001/470/EK (2001. gada 28. maijs), ar ko izveido Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās (OV L 174, 27.6.2001., 25. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2001/470/oj>).

turēto un apsūdzēto kriminālprocesā, kā arī Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) procesā pieprasīto personu procesuālās tiesības. Tiesu iestāžu pieejamībai jo īpaši būtu jāietver tiesu pieejamība, alternatīvas strīdu izšķiršanas metodes un juridiskas konsultācijas, ko neatkarīgi un objektīvi sniedz valsts amatpersonas. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai uzlabotu dažādu Savienības tiesību aktu īstenošanu noziegumos cietušo aizsardzībai, kā arī darbībām, kuru mērķis ir apmainīties ar paraugpraksi starp kompetentajām iestādēm, tostarp tiesu iestādēm, tiesībaizsardzības iestādēm, praktizējošiem juristiem, un atbalstīt zināšanu pilnveidošanu un kolektīvās tiesiskās aizsardzības instrumentu izmantošanu. Turklāt būtu jāatbalsta darbības, kas veicina efektīvu un vienlīdzīgu tiesu iestāžu pieejamību personām, kuras saskaras ar diskrimināciju vai atrodas neaizsargātības situācijā (piemēram, personām ar invaliditāti saskaņā ar 13. pantu Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām¹², bērniem, minoritātēm, *LGBTIQ+* personām un personām, kas cietušas no dzimumbalstītas vardarbības, vardarbības ģimenē un citiem starppersonu vardarbības veidiem. Programmai būtu jāatbalsta arī pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbības, kas veicina minēto mērķu sasniegšanu.

- (13) Programmai būtu jāatbalsta tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku apmācība. Mācību pasākumiem būtu jāveicina Savienības stratēģisko prioritāšu īstenošana, tostarp, piemēram, apmācība par civiltiesībām un krimināltiesībām, par Hartas efektīvu piemērošanu, par savstarpēju atzīšanu, kā arī par procesuālajām garantijām (tostarp garantijām stratēģiskās tiesvedībās pret sabiedrības līdzdalību (pret *SLAPP*)). Apmācības pasākumos saskaņā ar programmu īpaša uzmanība būtu jāpievērš tieslietu sistēmas digitalizācijai, nodrošinot atbalstošu vidi tiesnešiem un tiesu iestāžu darbiniekiem, tostarp uzlabojot digitālās prasmes, zināšanas un informētību. Apmācībai būtu jāatbalsta arī pārrobežu tiesvedības digitalizācija. Atbalsts apmācībai būtu jāsniedz sinerģijā ar pasākumiem valsts līmenī, tādējādi izmantojot programmas ietekmi.
- (14) Programmai būtu jāatbalsta Eiropas Tiesiskās apmācības tīkla (*EJTN*) gada darba programma, jo tīkls ir būtisks dalībnieks tiesiskās apmācības jomā un kam ir svarīga loma Eiropas tiesiskās apmācības politikas mērķu atbalstīšanā un īstenošanā. *EJTN* ir vienīgais tīkls Savienības līmenī, kas apvieno dalībvalstu tiesiskās apmācības struktūras. Tāpēc tam ir unikāla iespēja organizēt tiesu iestāžu apmaiņu un apmācību starp dalībvalstīm un koordinēt valstu tiesiskās apmācības struktūru darbu, tādējādi veicinot sinerģiju starp Savienības atbalstītu un valsts finansētu apmācību un strukturētu saziņu starp Savienības un valstu apmācības sniedzējiem. Turklāt *EJTN* var ietvert arī kandidātvalstu tiesiskās apmācības struktūras un potenciālos kandidātus kā novērotājus.
- (15) Bērnu tiesību aizsardzība ir viens no Savienības pamatmērķiem, kā noteikts LES 3. panta 3. punktā un Hartas 24. pantā. Visās darbībās attiecībā uz bērniem galvenais apsvērums ir bērna labākās intereses. Tas ir būtiski arī tiesu sistēmu leģitimitātei un efektivitātei. Bērni, kas iesaistīti tiesvedībā, neatkarīgi no tā, vai viņi ir liecinieki, cietušie, aizdomās turētie, apsūdzētie vai notiesātie, vai piedalās citā statusā, bieži saskaras ar būtiskiem šķēršļiem, kas mazina viņu spēju efektīvi piedalīties tiesvedībā un izmantot atbilstošus aizsardzības pasākumus. Tāpēc, lai nodrošinātu bērnu tiesību efektīvu īstenošanu, ir jāstiprina valstu tiesu sistēmu un praktiķu spējas risināt bērnu īpašās vajadzības.

¹²

OV L 23, 27.1.2010., 37. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48(1)/oj).

- (16) Programmai būtu jāveicina tieslietu sistēmu digitalizācija, tostarp izstrādājot, ieviešot un uzturot rīkus Savienības līmenī. Tādējādi tā varētu izmantot rīkus, kas atvieglo digitālo saziņu starp tiesām un pusēm, piemēram, Eiropas elektroniskās piekļuves punktu, ļaujot vieglāk piekļūt tiesu datiem, piemēram, Eiropas judikatūras identifikatoram, vai uzlabojot digitalizētu tiesas procedūru, piemēram, uzticamības pakalpojumu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Eiropas digitālās identitātes maku, efektivitāti un drošību. Labi funkcionējoša Savienības tiesiskuma telpa ar efektīvām un noturīgām valstu tiesu sistēmām ir nepieciešama plaukstošam iekšējam tirgum, un tā ir priekšnoteikums ekonomikas izaugsmei, stabiliem finanšu tirgiem un konkurētspējai. Digitalizācija uzlabo pārrobežu tiesu procedūru efektivitāti civillietās un krimināllietās, kā arī tiesu iestāžu pieejamību Savienībā, kas savukārt ir investīciju virzītājspēks. Tieslietu sistēmu digitalizācija arī iespējina un atvieglo efektīvu un lietderīgu sadarbību ar citām kompetentajām iestādēm ES digitālo noteikumu kopuma galveno elementu, piemēram, Digitālo pakalpojumu akta, īstenošanā un izpildē. Tiesu sistēmu digitalizācija palīdz arī samazināt izmaksas gan publiskajiem budžetiem, gan galalietotājiem, vienlaikus saglabājot efektīvus pakalpojumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Tas ļauj tieslietu speciālistiem koncentrēties uz pamatuzdevumiem, uzlabojot tiesvedības kvalitāti un efektivitāti. Digitālie rīki arī paplašina tiesu iestāžu pieejamību, nodrošinot attālinātu saziņu un vieglu piekļuvi tiesas lietām, tādējādi uzlabojot pārredzamību. Turklāt digitalizācija stiprina valstu tiesu sistēmu noturību krīzes (piemēram, pandēmiju) laikā, nodrošinot, ka tās var turpināt efektīvi darboties iedzīvotāju un uzņēmumu labā. Tas stiprina uzticēšanos tiesu sistēmas spējai uzticami darboties negaidītos apstākļos.
- (17) Savienībai jāaizsargā savas drošības intereses pret piegādātājiem, kas varētu radīt pastāvīgu drošības risku trešo valstu iespējamās iejaukšanās dēļ, kā arī to drošības, proti, kibernetikas prakses dēļ. Tāpēc jāsamazina risks, ka iekšējā tirgū joprojām pastāv atkarība no augsta riska piegādātājiem, tostarp IKT piegādes ķēdē, jo tiem varētu būt potenciāli nopietna negatīva ietekme uz lietotāju un uzņēmumu drošību visā ES un ES kritisko infrastruktūru datu un pakalpojumu integritātes, kā arī pakalpojumu pieejamības ziņā. Šāda ierobežošana būtu jāpamato ar samērīgu riska novērtējumu un saistītiem riska mazināšanas pasākumiem, kā noteikts Savienības politikā un tiesību aktos.
- (18) Komisijai būtu jānodrošina vispārēja konsekvence, papildināmība un sinerģija ar darbu, ko veic Savienības struktūras, biroji un aģentūras, jo īpaši *Eurojust*, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*), Eiropas Savienības Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*eu-LISA*) un *EPPO*, un būtu jāņem vērā citu valsts un starptautisko dalībnieku darbs jomās, uz kurām attiecas programma.
- (19) Lai nodrošinātu efektīvu Savienības vispārējā budžeta līdzekļu sadali, ir nepieciešams nodrošināt to, ka visām saskaņā ar programmu veiktām darbībām ir Savienības pievienotā vērtība ka tās papildina dalībvalstu darbības un ka tās ir saskaņā ar citām Savienības darbībām. Būtu jācenšas panākt konsekvenci, papildināmību un sinerģiju, jo īpaši ar finansēšanas programmām, ar kurām atbalsta savstarpēji cieši saistītas politikas jomas, piemēram, valstu un reģionu partnerības plāniem (izveidoti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu XXX [VRP regula]¹³), programmu *AgoraEU* (kas

¹³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 (COM(2025) 565 final).

izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu XXX [*AgoraEU*]¹⁴) un ārējām darbībām, ko atbalsta “Eiropa pasaulē” (izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu XXX¹⁵).

- (20) Šī programma aizstāj programmu, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/693 2021.–2027. gada plānošanas periodam, un tāpēc tā būtu jāatceļ.
- (21) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (22) Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija [... *gada ... vēstulē*] ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā,

vai

Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets

Ar šo regulu izveido programmu “Tiesiskums” un nosaka programmas mērķus, tās budžetu 2028.–2034. gadam, Savienības finansējuma veidus un šāda finansējuma sniegšanas noteikumus.

2. pants

Definīcija

Šajā regulā termins “tiesneši un tiesu iestāžu darbinieki” ir tiesneši, prokurori, tiesu un prokuratūras darbinieki, kā arī visi citi tieslietu jomas profesionāļi, kas ir saistīti ar tiesu sistēmām vai citādi piedalās tiesvedībā, neatkarīgi no definīcijas valsts tiesību aktos, juridiskā statusa vai iekšējās organizācijas, piemēram, juristi, notāri, tiesu izpildītāji vai tiesībaizsardzības amatpersonas, maksātnespējas procesa administratori, mediatori, tiesu tulki un tulkotāji, tiesu eksperti, ieslodzījuma vietu darbinieki un probācijas darbinieki.

3. pants

Programmas mērķi

1. Programmas vispārīgais mērķis ir veicināt efektīvas, iekļaujošas, noturīgas un digitalizētas Savienības tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, pamatojoties uz tiesiskumu, savstarpēju atzišanu un savstarpēju uzticēšanos, tādējādi arī stiprinot

---

¹⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido programmu *AgoraEU* laikposmam no 2028. gada līdz 2034. gadam un atceļ Regulas (ES) 2021/692 un (ES) 2021/818, COM(2025) 550 final.

¹⁵ Priekšlikums. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido programmu “Eiropa pasaulē” (COM(2025) 551 final).

demokrātiju un pamattiesību aizsardzību un veicinot Savienības izaugsmi un konkurētspēju, kā arī tieslietu sistēmas digitalizāciju Savienības līmenī.

2. Programmas konkrētie mērķi ir šādi:
  - (a) atvieglot un atbalstīt tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās un veicināt tiesiskumu, jo īpaši tiesu sistēmu neatkarību, kvalitāti un efektivitāti, tostarp uzlabojot tiesu nolēmumu efektīvu pārrobežu atzīšanu un izpildi;
  - (b) veicināt un atbalstīt tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku apmācību, lai: veicinātu tiesiskumu, pamattiesības un demokrātiju, sekmētu kopīgu juridisko un tieslietu kultūru, nodrošinātu attiecīgo Savienības juridisko instrumentu konsekventu un efektīvu īstenošanu, un nodrošinātu labvēlīgu vidi tiesu iestāžu sadarbībai un tiesu sistēmu digitalizācijai;
  - (c) atvieglot un atbalstīt efektīvu un nediskriminējošu tiesu iestāžu pieejamību visiem un efektīvu tiesību aizsardzību, tostarp ar digitāliem līdzekļiem, veicinot efektīvu civilprocesu un kriminālprocesu un veicinot un atbalstot visu noziegumos cietušo tiesības un aizdomās turēto un apsūdzēto kriminālprocesā, kā arī Eiropas apcietināšanas ordera procesā pieprasīto personu procesuālās tiesības.

4. pants

Budžets

1. Programmas īstenošanai paredzētais indikatīvais finansējums laikposmam no 2028. gada 1. janvāra līdz 2034. gada 31. decembrim ir noteikts 798 000 000 EUR pašreizējās cenās.
2. Apropriācijas var iekļaut Savienības budžetā pēc 2034. gada, lai segtu nepieciešamos izdevumus un varētu pārvaldīt darbības, kas nav pabeigtas līdz programmas beigām.
3. Šā panta 1. punktā minēto finansējumu un 5. pantā minēto papildu resursu summas var izmantot arī tehniskajai un administratīvajai palīdzībai, kas vajadzīga programmas īstenošanai, piemēram, sagatavošanas, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas aktivitātēm, korporatīvajām informācijas tehnoloģiju sistēmām un platformām, informācijas un komunikācijas aktivitātēm, tostarp korporatīvajai komunikācijai par Savienības politiskajām prioritātēm, un visai pārējai tehniskajai un administratīvajai palīdzībai vai ar personālu saistītiem izdevumiem, kas Komisijai radušies, pārvaldot programmu.

5. pants

Papildu resursi

1. Dalībvalstis, Savienības iestādes, struktūras un aģentūras, trešās valstis, starptautiskās organizācijas, starptautiskās finanšu iestādes vai citas trešās personas var veikt papildu finanšu iemaksas vai nefinansiālus ieguldījumus programmā. Papildu finanšu iemaksas ir ārējie piešķirtie ieņēmumi Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 21. panta 2. punkta a), d) vai e) apakšpunkta vai 21. panta 5. punkta nozīmē.
2. Pēc dalībvalstu pieprasījuma programmai var darīt pieejamus resursus, kas tām ir piešķirti dalītas pārvaldības ietvaros. Komisija īsteno minētos resursus tieši vai netieši saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 62. panta 1. punkta a) vai c) apakšpunktu. Tie papildina šīs regulas 4. panta 1. punktā minēto summu. Minētos resursus izmanto attiecīgās dalībvalsts labā. Ja Komisija tiešā vai netiešā pārvaldībā nav uzņēmusies juridiskās saistības par papildu summām, kas šādā veidā darītas

pieejamas programmai, atbilstošās neizmantojotās summas pēc attiecīgās dalībvalsts pieprasījuma var pārvietot atpakaļ uz vienu vai vairākām attiecīgajām avotprogrammām vai to pēctecēm.

6. pants

Alternatīvs, kombinēts un kumulatīvs finansējums

1. Programmu īsteno sinerģijā ar citām Savienības programmām. Darbība, kas saņēmusi Savienības iemaksu no citas programmas, var saņemt iemaksu arī saskaņā ar šo programmu. Attiecīgajai iemaksai piemēro konkrētās Savienības programmas noteikumus, vai arī visām iemaksām var piemērot vienotu noteikumu kopumu – tādā gadījumā ir iespējams noslēgt vienotas juridiskas saistības. Ja Savienības iemaksas pamatā ir attiecināmās izmaksas, kumulatīvais no Savienības budžeta piešķirtais atbalsts nepārsniedz darbības kopējās attiecināmās izmaksas, un to var aprēķināt proporcionāli saskaņā ar dokumentiem, kuros paredzēti atbalsta nosacījumi.
2. Šajā programmā piešķiršanas procedūras var kopīgi īstenot tiešā vai netiešā pārvaldībā ar dalībvalstīm, Savienības iestādēm, struktūrām un aģentūrām, trešām valstīm, starptautiskām organizācijām, starptautiskām finanšu iestādēm vai citām trešām personām (“kopīgās piešķiršanas procedūras partneri”) – ar noteikumu, ka tiek nodrošināta Savienības finanšu interešu aizsardzība. Uz šādām procedūrām attiecas vienots noteikumu kopums, un to rezultātā tiek noslēgtas vienotas juridiskas saistības. Šajā nolūkā kopīgās piešķiršanas procedūras partneri var programmai darīt pieejamus resursus saskaņā ar šīs regulas 5. pantu vai attiecīgā gadījumā partneriem var uzticēt piešķiršanas procedūras īstenošanu saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 62. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Piemērojot Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 153. panta 3. punktu, daļa no vērtēšanas komisijas locekļiem kopīgās piešķiršanas procedūrās var būt attiecīgās procedūras partneru pārstāvji.

7. pants

Programmas asociētās trešās valstis

1. Programmā var piedalīties turpmāk minētās trešās valstis, kuras iesaistās uz pilnīgas vai daļējas asociācijas pamata, saskaņā ar 3. pantā noteiktajiem mērķiem un attiecīgajiem starptautiskajiem nolīgumiem vai jebkuriem lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar minētajiem nolīgumiem un attiecas uz:
  - (a) Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstīm, kuras ir Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstis, kā arī Eiropas pundurvalstīm;
  - (b) valstīm, kas pievienojas, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātēm;
  - (c) Eiropas kaimiņattiecību politikas aptvertajām valstīm;
  - (d) citām trešām valstīm.
2. Asociācijas nolīgumi par dalību programmās:
  - (a) nodrošina taisnīgu līdzsvaru starp trešās valsts, kura piedalās programmā, iemaksām un ieguvumiem;
  - (b) paredz noteikumus par piedalīšanos programmā, tai skaitā par to, kā aprēķināt finanšu iemaksas, ko veido darbības iemaksa un dalības maksa, programmas un tās vispārējo administratīvo izmaksu vajadzībām;
  - (c) nepiešķir trešai valstij lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz programmu;

- (d) garantē Savienības tiesības nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību un aizsargāt savas finanšu intereses;
- (e) attiecīgā gadījumā nodrošina Savienības drošības un sabiedriskās kārtības interešu aizsardzību.

Piemērojot pirmās daļas d) apakšpunktu, trešā valsts piešķir nepieciešamās tiesības un piekļuvi, kas prasītas Regulās (ES, Euratom) 2024/2509 un (ES, Euratom) Nr. 883/2013, un garantē, ka izpildes lēmumi, ar kuriem uzliek finansiālas saistības, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 299. pantu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumi un rīkojumi, ir izpildāmi.

8. pants

Īstenošana un Savienības finansējuma veidi

1. Programmu īsteno saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 tiešā pārvaldībā vai netiešā pārvaldībā kopā ar vienībām, kas minētas Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā.
2. Savienības finansējumu var nodrošināt jebkādā veidā saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509, jo īpaši kā dotācijas, iepirkumu un nefinanšu ziedojumus.
3. Ja Savienības finansējumu nodrošina dotācijas veidā, finansējumu nodrošina ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā vai vajadzības gadījumā kā vienkāršotu izmaksu iespējas saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509. Finansējumu var nodrošināt, atlīdzinot faktiskās attiecināmās izmaksas, bet tikai tad, ja darbības mērķus nevar sasniegt citādi.
4. Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 153. panta 3. punkta vajadzībām vērtēšanas komisija daļēji vai pilnībā var sastāvēt no neatkarīgiem ārējiem ekspertiem.

9. pants

Attiecināmība

1. Attiecināmības kritērijus nosaka saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509, lai atbalstītu 3. pantā noteikto mērķu sasniegšanu, un to piemēro visām programmas piešķiršanas procedūrām.
2. Tiešā un netiešā pārvaldībā īstenotās piešķiršanas procedūrās Savienības finansējumu var saņemt viens vai vairāki šādi tiesību subjekti:
  - (a) dalībvalstī iedibināti subjekti;
  - (b) asociētajā trešā valstī iedibināti subjekti;
  - (c) starptautiskas organizācijas;
  - (d) citi subjekti, kas iedibināti neasociētajās trešās valstīs, ja šādu subjektu finansējums ir būtisks darbības īstenošanai un veicina 3. pantā noteikto mērķu sasniegšanu.
3. Papildus Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 168. panta 2. un 3. punkta noteikumiem šīs regulas 7. panta 1. punktā minētās asociētās trešās valstis attiecīgā gadījumā var piedalīties jebkādos iepirkuma mehānismos, kas paredzēti Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 168. panta 2. un 3. punktā, un gūt no tiem labumu. Noteikumus, kas piemērojami dalībvalstīm, *mutatis mutandis* piemēro iesaistītajām asociētajām trešām valstīm.

4. Piešķiršanas procedūras, kas ietekmē drošību vai sabiedrisko kārtību, jo īpaši attiecībā uz Savienības vai tās dalībvalstu stratēģiskajiem aktīviem un interesēm, ierobežo saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 136. pantu. Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 136. pantu drošības apsvērumu dēļ augsta riska piegādātājiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem piemēro attiecināmības ierobežojumus.
5. Darba programmā, kas minēta Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 110. pantā, uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus vai uzaicinājumos iesniegt piedāvājumus var sīkāk precizēt šajā regulā noteiktos attiecināmības kritērijus vai noteikt papildu attiecināmības kritērijus konkrētām darbībām.
6. Eiropas Tiesiskās apmācības tīklam, lai segtu tā izdevumus saistībā ar pastāvīgo darba programmu, darbības dotāciju var piešķirt var piešķirt bez uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus.

10. pants

Darba programma

Programmu īsteno ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 110. pantā minēto darba programmu palīdzību.

11. pants

Atcelšana

Regulu (ES) 2021/693 atceļ no 2028. gada 1. janvāra.

12. pants

Pārejas noteikumi

1. Šī regula neskar tādu darbību turpināšanu vai grozīšanu, kuras uzsāktas saskaņā ar Regulu (ES) 2021/693, kas turpina attiekties uz attiecīgajām darbībām līdz to pabeigšanai.
2. No programmas finansējuma var segt arī izdevumus par tehnisko un administratīvo palīdzību, kas ir vajadzīga, lai nodrošinātu pāreju starp programmu un pasākumiem, kuri pieņemti saskaņā ar Regulu (ES) 2021/693.

13. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2028. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA FINANŠU UN DIGITĀLAIS PĀRSKATS

1.	PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS	3
1.1.	Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums	3
1.2.	Attiecīgā politikas joma	3
1.3.	Mērķi	3
1.3.1.	Vispārīgie mērķi	3
1.3.2.	Konkrētie mērķi	3
1.3.3.	Paredzamie rezultāti un ietekme	3
1.3.4.	Snieguma rādītāji	5
1.4.	Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:	5
1.5.	Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums	5
1.5.1.	Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvērsšanas grafiks	5
1.5.2.	ES iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai papildināmība). Šā punkta izpratnē “ES iesaistīšanās pievienotā vērtība” ir vērtība, kas veidojas ES iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.	6
1.5.3.	Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas.....	7
1.5.4.	Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem.....	7
1.5.5.	Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums.....	7
1.6.	Priekšlikuma/iniciatīvas un finansiālās ietekmes ilgums	8
1.7.	Plānotās budžeta izpildes metodes	8
2.	PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI	10
2.1.	Pārraudzības un ziņošanas noteikumi	10
2.2.	Pārvaldības un kontroles sistēma	10
2.2.1.	Ierosināto budžeta izpildes metožu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums	10
2.2.2.	Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu.....	10
2.2.3.	Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī).....	11
2.3.	Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi	11
3.	PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME	12

3.1.	Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas.....	12
3.2.	Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām	13
3.2.1.	Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām.....	13
3.2.1.1.	Apropriācijas no apstiprinātā budžeta miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)	13
3.2.2.	Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām (nav jāaizpilda decentralizētajām aģentūrām)	15
3.2.3.	Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām	17
3.2.3.1.	Apropriācijas no apstiprinātā budžeta	17
3.2.3.2.	Apropriācijas no ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem (NAV ATTIECINĀMAS).....	17
3.2.4.	Aplēstās cilvēkresursu vajadzības.....	18
3.2.4.1.	Finansētas no apstiprinātā budžeta	18
3.2.4.2.	Finansētas no ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem (NAV ATTIECINĀMAS).....	19
3.2.5.	Pārskats par aplēsto ietekmi uz investīcijām, kas saistītas ar digitālajām tehnoloģijām	21
4.	DIGITĀLĀ DIMENSIJA	23
4.1.	Digitālās vajadzības	23
4.2.	Dati	25
4.3.	Digitālie risinājumi.....	26
4.4.	Sadarbspējas novērtējums	29
4.5.	Digitālās īstenošanas atbalsta pasākumi	29

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido programmu "Tiesiskums" 2028.–2034. gadam un atceļ Regulu (ES) 2021/693.

1.2. Attiecīgā politikas joma

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās un krimināllietās, tiesiskā apmācība, tiesu iestāžu pieejamība, tiesiskums, pamattiesības.

1.3. Mērķi

1.3.1. *Vispārīgie mērķi*

Programmas vispārīgais mērķis ir veicināt efektīvas, iekļaujošas, noturīgas un digitalizētas Savienības tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, pamatojoties uz tiesiskumu, savstarpēju atzišanu un savstarpēju uzticēšanos, tādējādi arī stiprinot demokrātiju un pamattiesību aizsardzību un veicinot Savienības izaugsmi un konkurētspēju, kā arī tieslietu sistēmas digitalizāciju Savienības līmenī.

1.3.2. *Konkrētie mērķi*

Programmai ir šādi konkrētie mērķi.

Konkrētais mērķis Nr. 1:

atvieglot un atbalstīt tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās un veicināt tiesiskumu, jo īpaši tiesu sistēmu neatkarību, kvalitāti un efektivitāti, tostarp uzlabojot tiesu nolēmumu efektīvu pārrobežu atzišanu un izpildi.

Konkrētais mērķis Nr. 2:

veicināt un atbalstīt tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku apmācību, lai: veicinātu tiesiskumu, pamattiesības un demokrātiju, sekmētu kopīgu juridisko un tieslietu kultūru, nodrošinātu attiecīgo Savienības juridisko instrumentu konsekventu un efektīvu īstenošanu, un nodrošinātu labvēlīgu vidi tiesu iestāžu sadarbībai un tiesu sistēmu digitalizācijai.

Konkrētais mērķis Nr. 3:

atvieglot un atbalstīt efektīvu un nediskriminējošu tiesu iestāžu pieejamību visiem un efektīvu tiesību aizsardzību, tostarp ar digitāliem līdzekļiem, veicinot efektīvu civilprocesu un kriminālprocesu un veicinot un atbalstot visu noziegumos cietušo tiesības un aizdomās turēto un apsūdzēto personu kriminālprocesā, kā arī Eiropas apcietināšanas ordera procesā pieprasīto personu procesuālās tiesības.

1.3.3. *Paredzamie rezultāti un ietekme*

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

- Palielinātas valstu praktiķu, tiesu un iestāžu spējas, tostarp digitālās spējas, risināt jautājumus, kas saistīti ar tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās, un īstenot ES instrumentus civiltiesību un civilprocesuālo tiesību, kā arī krimināltiesību un kriminālprocesuālo tiesību jomā.

- Uzlabota pārrobežu sadarbība un savstarpēja uzticēšanās starp tiesu iestādēm, kas atbild par tiesu iestāžu sadarbību civillietās, komercietās un krimināllietās, un uzlabota sadarbība un koordinācija starp šīm iestādēm un citām atbildīgajām aģentūrām un iestādēm visā ES.
- Tiesvedības paātrināšana saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās.
- To personu situācijas uzlabošana, uz kurām attiecas pasākumi tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, viņu sociālās rehabilitācijas un reintegrācijas uzlabošana, samazināts viņu pamattiesību pārkāpšanas risks.
- Uzlabotas to ES līmeņa tīklu spējas un lielāka atpazīstamība, kuri aktīvi darbojas tiesiskās apmācības, tiesu iestāžu pieejamības un tiesu iestāžu sadarbības jomā.
- Tiesiskuma, tiesu iestāžu neatkarības un objektivitātes labāka veicināšana, tostarp atbalstot centienus uzlabot valstu tiesu sistēmu efektivitāti, jo īpaši vācot informāciju par tiesiskuma situāciju valsts līmenī, vācot datus par valstu tiesu sistēmu neatkarību, kvalitāti un efektivitāti, veicinot un uzturot Eiropas standartus un paraugpraksi šajās jomās.
- Pastiprināta sadarbība un informācijas apmaiņa starp kompetentajām valsts iestādēm, Eiropas tīkliem, NVO un/vai profesionālajām organizācijām saistībā ar noziegumos aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un noziegumos cietušo tiesībām.
- Samazināts risks, ka tiks pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu.
- Sadarbības veicināšana attiecībā uz smagu noziedzīgu nodarījumu veidiem, piemēram, korupciju, terorismu un noziegumiem pret vidi.
- Labāka sabiedrības informētība un zināšanas, tostarp attiecīgo politikas veidotāju vidū, par aizdomās turētu un apsūdzētu personu procesuālajām tiesībām un cietušo tiesībām gan ES, gan valstu līmenī.
- Labāka informētība un zināšanas par digitālo un MI rīku izmantošanu kriminālprocesā (jo īpaši videokonferenču tehnoloģiju izmantošanu) un to ietekmi (iespējas un riski) uz aizdomās turētu un apsūdzētu personu procesuālajām tiesībām un cietušo tiesībām gan ES, gan valstu līmenī.
- Labāka informētība un zināšanas par visneaizsargātāko noziegumos cietušo, tostarp terorismā cietušo, un visneaizsargātāko aizdomās turētu un apsūdzētu personu īpašajām vajadzībām.
- Labākas zināšanas par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas cietušajiem pieejami viņu tiesību pārkāpuma gadījumā, kā arī par problēmām un ieguvumiem cietušajiem saistībā ar tieslietu sistēmu digitalizāciju.
- Uzlaboti atbalsta pakalpojumi cietušajiem.
- Tieslietu speciālistu labākas zināšanas par ES civiltiesībām, komercietībām, krimināltiesībām un ar pamattiesībām saistītiem instrumentiem (tostarp par ES Pamattiesību hartas piemērošanas jomu un esošajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un tiesisko aizsardzību).
- Tieslietu speciālistu uzlabotas “digitālās spējas” efektīvi izmantot digitālos rīkus un infrastruktūru, pielāgoties digitalizācijas ietekmi uz tiesvedību un procesuālajām tiesībām un piemērot pārrobežu sadarbības rīkus.
- Lielāka juridiskā noteiktība iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

1.3.4. *Snieguma rādītāji*

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzī progresam un sasniegumiem.

Iznākuma un rezultātu rādītāji šīs programmas progresa un sasniegumu uzraudzībai būs atbilstoši kopējiem rādītājiem, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) XXX [Snieguma regula]¹.

1.4. **Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:**

- jaunu darbību
- jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību²
- esošas darbības pagarināšanu
- vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību

1.5. **Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums**

1.5.1. *Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks*

Lai arī tiesību akti ir pamatirki, lai īstenotu Savienības mērķus tiesiskuma jomā, tomēr tie ir jāpapildina ar citiem līdzekļiem. Šajā kontekstā finansējumam ir svarīga nozīme tiesību aktu efektivitātes uzlabošanā, palielinot tieslietu speciālistu un citu galveno ieinteresēto personu zināšanas, informētību un spējas, piemēram, atbalstot:

- informācijas izplatīšanu un izpratnes veicināšanu, tostarp sniedzot atbalstu valstu un Eiropas mēroga kampaņām, lai informētu iedzīvotājus par viņu tiesībām, un ieinteresēto personu diskusiju forumiem, lai uzlabotu zināšanas par programmu un tās rezultātu pārnesamību,

- tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku, citu praktiķu un attiecīgo valsts iestāžu apmācību, apmaiņu un spēju veidošanu, lai nodrošinātu viņiem instrumentus Savienības tiesību un rīcībpolitiku efektīvai īstenošanai praksē.

Finansējumam arī ir būtiska loma starptautiskas sadarbības veicināšanā un savstarpējas uzticēšanās radīšanā, īstenojot, piemēram, šādas darbības:

- attīstot un stiprinot galveno Eiropas līmeņa tīklu, Eiropas līmeņa tiesu iestāžu asociāciju un Eiropas līmeņa tiesiskās apmācības sniedzēju spējas palīdzēt sagatavot turpmākas iniciatīvas jomās, uz kurām attiecas programma, kā arī veicinot to konsekventu īstenošanu visā Eiropā,

- nodrošinot pārrobežu sadarbību citu valsts darbību izpildē un koordinēšanā, lai maksimāli palielinātu un padziļinātu Savienības līmeņa darbību ietekmi;

- nodrošinot sistēmu un lietojumprogrammu pārrobežu sadarbību, ieviešot un uzturot inovatīvas metodes un tehnoloģijas, jo īpaši digitālās.

Turklāt ar finansējumu būtu jāatbalsta arī, piemēram:

- pētniecība, pētījumi, apsekojumi, izvērtējumi, ietekmes novērtējumi, analītiskas, uzraudzības un citas atbalsta darbības, kas ļauj vienmēr saņemt jaunāko informāciju par jauniem uzlabojumiem un problēmām uz vietas. Šo darbību rezultāti pēc tam

¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) XXX, ar ko izveido budžeta izdevumu izsekošanas un snieguma satvaru un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām, COM(2025)545 final.

² Kā minēts Regulas (ES) 2024/2509 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

tiktu ietverti Savienības politikas virzienu attīstībā un īstenošanā un nodrošinātu to, ka to pamatā ir pierādījumi, tie ir mērķtiecīgi un labi strukturēti.

Programma palīdzēs risināt kopīgas transnacionālas problēmas, ņemot vērā dažādo politikas jomu specifiku un problēmas, to dažādās mērķgrupas un to īpašās vajadzības. Apvienojot atbalstu šajās jomās, Savienība būs labāk sagatavota, lai risinātu ne tikai kārtējās, bet arī jaunas un topošās politikas prioritātes.

Programma katru gadu publicēs aptuveni četrus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus (tostarp darbības dotāciju uzaicinājumus) un atbalstīs dažas netiešas pārvaldības darbības ar starptautiskām organizācijām. Daži uzaicinājumi notiks reizi divos gados. Turklāt programma veiks dažas darbības, izmantojot līgumus, kas noslēgti pēc publiskā iepirkuma. Finansēto darbību veidi var būt, piemēram: konferences, ekspertu sanāksmes, komiteju sanāksmes ES tiesību aktu īstenošanas atbalstam, semināri, komunikācija, informācija un pamanāmības pasākumi; mācību materiālu izstrāde un IT platformu un sistēmu izstrāde un uzturēšana; apsekojumi, pētījumi un ietekmes novērtējumi.

Visas šīs darbības tiks īstenotas visā laikposmā no 2028. gada līdz 2034.gadam. Šajā posmā ir grūti noteikt precīzu izvēršanu, jo ir iecerēts, ka programma arī turpmāk būs pietiekami elastīga, lai pielāgotos jaunām prioritātēm un vajadzībām.

- 1.5.2. *ES iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai papildināmība). Šā punkta izpratnē "ES iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas ES iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.*

ES līmeņa rīcības pamatojums (ex ante)

Neraugoties uz progresu, ES joprojām saskaras ar lielām pārrobežu problēmām tieslietu jomā, kuru risināšanai nepieciešama koordinēta rīcība. Programma "Tiesiskums" joprojām ir ļoti svarīga un ietekmīga, palīdzot dalībvalstīm ievērot ES vērtības un pamattiesības. Bez ES līmeņa atbalsta valstu reakcija būtu sadrumstalota, neefektīva un nevienmērīga, jo īpaši tādās jomās kā tiesiskā apmācība, tiesu iestāžu pieejamība un digitalizācija. ES finansējums nodrošina kopīgus risinājumus, tiesisko sadarbību un tiesu sistēmu sadarbību, jo īpaši mazākām dalībvalstīm. Tas arī palīdz novērst valstu nepilnības, uzturēt ES mēroga juridiskos tīklus un veidot kopīgu Eiropas juridisko kultūru. Programma "Tiesiskums" ir būtiska, lai atbalstītu PSO, kas darbojas tiesu pieejamības jomā, un transnacionālus projektus, kurus citādi nebūtu iespējams īstenot. ES rīcība nodrošina vienotus standartus, veicina taisnīgu tiesu iestāžu pieejamību, stiprina vienoto tirgu un palielina konkurētspēju, samazinot juridisko nenoteiktību. Ir svarīgi arī atbalstīt ES paplašināšanās procesu un nodrošināt saskaņotību starp tieslietu iekšpolitiku un ārpolitiku, tādējādi stiprinot ES lomu pasaulē un aizsargājot tās tiesisko kārtību.

Gaidāmā radītā ES pievienotā vērtība (ex post)

Sadarbība un tīklošana starp iesaistītajām personām ļautu plašāk izplatīt labāko praksi, jo īpaši inovatīvās un saskaņotās pieejas dažādās dalībvalstīs. Programmas finansēto pasākumu dalībnieki tad darbosies kā vēstījuma izplatītāji savās attiecīgajās profesionālajās darbībās savā dalībvalstī. Eiropas Savienības dalība ļauj šīs darbības konsekventi īstenot visā Savienībā un nodrošina apjomradītus ietaupījumus.

1.5.3. *Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas*

2021.–2027. gada programmas “Tiesiskums” vidusposma novērtējums parādīja, ka programma turpina efektīvi stiprināt tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību un dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, kā arī tiesisko apmācību un tiesu iestāžu pieejamību neaizsargātām grupām. Programma arī arvien vairāk veicina digitalizāciju, tādējādi uzlabojot piekļuvi juridiskajai informācijai un modernizējot tiesu iestāžu sadarbības instrumentus. Novērtējumā tika apstiprināta programmas vispārējā efektivitāte un tās izraudzīto mērķu derīgums, taču ir konstatēti daži aspekti, kurus varētu uzlabot, jo īpaši: ierobežotais budžets mazina programmas spēju apmierināt augošās digitālās vajadzības; informētība joprojām ir nevienmērīga, PSO ir mazāk informētas nekā publiskās iestādes, un dažās valstīs programma ir mazāk zināma. Turklāt daži atbalsta saņēmēji joprojām saskaras ar problēmām saistībā ar pieteikšanās procedūru un ziņošanas prasībām.

1.5.4. *Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem*

Šī iniciatīva ir daļa no priekšlikuma par daudzgadu finanšu shēmu 2028.–2034. gadam.

Programma centīsies panākt sinerģiju, konsekveci un papildināmību ar citiem Savienības instrumentiem, ar kuriem atbalsta politikas jomas, kas ir cieši saistītas, piemēram, ar programmu *AgoraEU* un programmām patvēruma, migrācijas un integrācijas, robežu pārvaldības un iekšējās drošības, patērētāju, nodarbinātības, izglītības, sociālās iekļaušanas, pētniecības un inovācijas jomā. Tiks meklēta sadarbība, kā arī ārējās darbības, ko atbalsta “Eiropa pasaulē” un valstu un reģionu partnerības plāni attiecībā uz tiesu iestāžu reformām un valstu tiesu sistēmu digitalizāciju. Tiks novērsta darbību atkārtošāns šo pārējo programmu ietvaros.

1.5.5. *Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums*

Neattiecas.

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas un finansiālās ietekmes ilgums

Ierobežots ilgums

Spēkā no 1.1.2028. līdz 31.12.2034.

Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām – no 2028. gada līdz 2034. gadam, uz maksājumu apropriācijām – no 2028. gada līdz 2034. gadam

Beztermiņa

Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG. gadam, pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Plānotās budžeta izpildes metodes³

Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**,

ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās

ko veic izpildaģentūras

Dalīta pārvaldība kopā ar dalībvalstīm

Netieša pārvaldība, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:

trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām

starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (piemēram, Eiropas Padome, ESAO, UNESCO...)

Eiropas Investīciju bankai un Eiropas Investīciju fondam

Regulas (ES) 2509/2024 70. un 71. pantā minētajām struktūrām

publisko tiesību subjektiem (piemēram, pīlāru novērtējumā izvērtētās struktūras)

privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, ciktāl tiem ir pienācīgas finanšu garantijas (piemēram, pīlāru novērtējumā izvērtētās struktūras)

dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un ir pienācīgas finanšu garantijas (piemēram, pīlāru novērtējumā izvērtētās struktūras)

struktūrām vai personām, kurām saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā

struktūrām, kas ir iedibinātas kādā dalībvalstī un ko reglamentē kādas dalībvalsts privāttiesības vai Savienības tiesību akti, un kas ir tādas, kurām saskaņā ar nozaru noteikumiem var uzticēt Savienības līdzekļu vai budžeta garantiju īstenošanu, ciktāl šādas struktūras ir publisko tiesību subjektu vai tādu privāttiesību subjektu kontrolē, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, un ciktāl tām ir kontrolējošo subjektu sniegtas pienācīgas finanšu garantijas solidāras atbildības veidā vai līdzvērtīgas finanšu garantijas, kurām attiecībā uz katru pasākumu var tikt noteikts maksimums, kas atbilst Savienības atbalsta maksimālajai summai

³ Detalizētu informāciju par budžeta izpildes metodēm un atsaucis uz Finanšu regulu sk. BUDGpedia tīmekļa vietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

Piezīmes

Programmu īsteno tiešā pārvaldībā, kā arī netiešā pārvaldībā ar starptautisku organizāciju (piemēram, Eiropas Padomes, *UNESCO*, ESAO u. c.) starpniecību.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Šī iniciatīva tiks pārraudzīta, izmantojot 2028.–2034. gada budžeta snieguma satvaru, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) XXX [Snieguma regula]. Snieguma satvarā ir izklāstīti arī noteikumi par izvērtēšanu, ko veic saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņem un kas balstīsies uz rādītājiem, kuri atbilst programmas mērķiem.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. *Ierosināto budžeta izpildes metožu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums*

Programmu “Tiesiskums” tieši pārvaldīs Komisija, jo tas ļaus programmu labāk pielāgot dažādu politikas jomu vajadzībām, elastīgāk pielāgot prioritātes jaunu vajadzību gadījumā un izveidot tiešus kontaktus ar atbalsta saņēmējiem/līgumslēdzējiem un ieinteresētajām personām, kas tieši iesaistītas darbībās, kuras kalpo attiecīgajām Savienības politikas jomām. 2021.–2027. gada programmas īstenošanas veids (tiešā un netiešā pārvaldība) līdz šim ir izrādījies efektīvs un piemērots programmas un tās atbalsta saņēmēju vajadzībām. Vienkāršotu finansējuma veidu izmantošana arī turpmāk būs standarta iemaksu veids dotāciju atmaksai.

2.2.2. *Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu*

Programma saskaras ar tādiem pašiem riskiem kā citas Komisijas programmas, kuras vērstas uz ļoti dažādiem atbalsta saņēmējiem. Daži atbalsta saņēmēji neiesniedz nākamās pieteikumus, un tiem nav plašu administratīvo struktūru. Riski galvenokārt ir saistīti ar 1) atlasīto projektu kvalitātes nodrošināšanu un to turpmāku tehnisko īstenošanu; 2) risku, kas saistīts ar piešķirto līdzekļu nelietderīgu vai neekonomisku izmantojumu gan dotāciju gadījumā, gan iepirkuma gadījumā; 3) krāpšanu.

Sagaidāms, ka lielākā daļa šo risku tiks samazināta, pateicoties šādiem elementiem: 1) uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus rūpīga izstrāde; 2) norādījumi pieteikumu iesniedzējiem un atbalsta saņēmējiem; 3) vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošana ar vienības izmaksām, vienotām likmēm un vienreizējiem maksājumiem, kas ir efektīvi piemērotas 2021.–2027. gada DFS un ir paredzētas Regulā (ES) 2024/2509; 4) korporatīvo procedūru un sistēmu izmantošana priekšlikumu un dotāciju pārvaldībai (piemēram, dotāciju rokasgrāmata “*Vademecum*”, e-dotācijas u. c.), lai nodrošinātu pilnīgu saskaņotību ar paraugpraksi visos dotāciju un iepirkuma cikla posmos; 5) krāpšanas apkarošanas stratēģijā paredzētie pasākumi.

2028.–2034. gada programmai paredzētā kontroles sistēma būs 2021.–2027. gada kontroles sistēmas turpinājums. Kontroles stratēģija sastāv no dažādām daļām: 1) plānošana, priekšlikumu atlase un izvērtēšana, lai nodrošinātu to, ka tiek finansēti tikai labākie priekšlikumi; 2) dotāciju nolīgumu parakstīšana un uzraudzība, veicot *ex ante* pārbaudi gan finanšu, gan politikas līmenī; 3) *ex post* revīzijas, kuru pamatā ir “atklāšanas stratēģija” ar mērķi noteikt pēc iespējas vairāk noviržu, lai atgūtu nepamatotus maksājumus.

2.2.3. *Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)*

Programmas kontroles izmaksas veido aptuveni 3,2 % no Komisijas veiktajiem maksājumiem. Paredzams, ka šis rādītājs saglabāsies stabils vai nedaudz samazināsies, ja turpmāk tiks plašāk izmantotas vienkāršotu izmaksu iespējas. Pārvaldības un kontroles sistēmas mērķis ir saglabāt paredzamo kļūdu riska līmeni (maksājuma laikā un slēgšanas brīdī) zem 2 % būtiskuma sliekšņa.

2.3. **Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi**

Savu stratēģiju krāpšanas apkarošanai (atjaunināta 2024. gada jūnijā) Tieslietu un patērētāju ģenerāldirektorāts (*JUST GD*) turpmāk piemēros saskaņā ar Komisijas stratēģiju krāpšanas apkarošanai (*CAFS*), tādējādi cita starpā nodrošinot, ka ģenerāldirektorāta iekšējās kontroles, ko veic krāpšanas apkarošanas jomā, pilnībā saskan ar *CAFS* un krāpšanas risku pārvaldības pieeja ir vērsta uz krāpšanas riska jomu konstatēšanu un atbilstīgu reaģēšanu.

Stratēģija krāpšanas apkarošanai ļauj novērst krāpšanas risku, galvenokārt ar pasākumu novēršanas pasākumiem, kas pēc tam krāpšanas atklāšanas gadījumā tiks pastiprināti. Turpinās īstenot šādus pasākumus: dokumentācijas uzraudzība, uzraudzības apmeklējumi atbilstoši noteiktai uzraudzības stratēģijai, skaidras ziņošanas prasības ar atbalsta saņēmējiem slēgtajos dotācijas nolīgumos, ievirzes sanāksmes ar jauniem atbalsta saņēmējiem, iespēja pārtraukt dotāciju, ja nav sasniegti rezultāti vai nav atbilstības noteiktiem finansēšanas nosacījumiem, piemēram, nosacījumiem, kas saistīti ar informāciju, komunikāciju un pamanāmību.

Atbalsta saņēmēji izslēgšanas lietās tiek iekļauti agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas datubāzē (*EDES*), un lietām seko līdz *OLAF* un Eiropas Prokuratūra (*EPPO*).

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

Jaunveidojamās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs	Nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm	no citām trešām valstīm	citi piešķirtie ieņēmumi
2	06 01 04 — “Atbalsta izdevumi programmai “Tiesiskums””	Nedif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ
2	06 05 01 programma “Tiesiskums”	Dif.	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas

Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

3.2.1.1. Apropriācijas no apstiprinātā budžeta miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Numurs	2
--	---------------	---

ĢENERĀLDIREKTORĀTS: <JUST.>			Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ DFS 2028.–2034.g.	
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034		
Darbības apropriācijas											
06 05 01 programma “Tiesiskums”	Saistības	(1b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Maksājumi	(2b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ¹⁽¹⁾											
06 01 04 — “Atbalsta izdevumi programmai “Tiesiskums””		(3)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
KOPĀ apropriācijas	Saistības	= 1.a+1.b+3	101	105	109	114	118	123	128		798
attiecībā uz <JUST> ĢD	Maksājumi	=2.a+2.b+3	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.		p.m.

Obligāta tabula

	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ DFS 2028–2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	

KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Maksājumi	(5)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem		(6)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
KOPĀ apropriācijas <2.> IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmā	Saistības	=4+6	101	105	109	114	118	123	128	798	
	Maksājumi	=5+6	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	4.	“Administratīvie izdevumi” ¹
---	----	---

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

ĢENERĀLDIREKTORĀTS: <JUST>	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ DFS 2028– 2034.g.
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Cilvēkresursi	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290
Citi administratīvie izdevumi	0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824

¹ Nepieciešamās apropriācijas būtu jānosaka, izmantojot gada vidējo izmaksu rādītājus, kas pieejami attiecīgajā *BUDGpedia* tīmekļa vietnē.

KOPĀ <JUST> ĢD	Apropriācijas	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114
-----------------------------	---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ DFS 2028–2034
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
KOPĀ apropriācijas 1.–4. IZDEVUMU KATEGORIJĀ	Saistības	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
daudzgadu finanšu shēmā	Maksājumi	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.2.2. *Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām (nav jāaizpilda decentralizētajām aģentūrām)*

Iznākuma un rezultātu rādītāji šīs programmas progresa un sasniegumu uzraudzībai būs atbilstoši kopējiem rādītājiem, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) [XXX]* [Snieguma regula].

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumu ↓			2028. gads	2029. gads	2030. gads	2031. gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)										KOPĀ		
	IZNĀKUMI																		
	Veid s ²	Vidējā s izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Nē	Izmak sas	Kopēj ais daudz ums
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. ³ ...																			

² Iznākumi ir produkti un pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros utt.).

³ Kā aprakstīts 1.3.2. punktā "Konkrētie mērķi".

- Iznākums																		
- Iznākums																		
- Iznākums																		
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 1																		
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2 ...																		
- Iznākums																		
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 2																		
KOPSUMMAS																		

3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas

Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

3.2.3.1. Apropriācijas no apstiprinātā budžeta

APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ 2028– 2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
IZDEVUMU KATEGORIJA								
Cilvēkresursi	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290
Citi administratīvie izdevumi	0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824
Starpsumma – 4. IZDEVUMU KATEGORIJA	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114
Ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
Pārējie administratīvie izdevumi	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
Starpsumma – ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
KOPĀ								
	10,355	10,362	10,370	10,378	10,386	10,395	10,403	72,649

3.2.3.2. Apropriācijas no ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem (NAV ATTIECINĀMAS)

ĀRĒJIE PIEŠKIRTIE IEŅĒMUMI	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ 2028– 2034.g.
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
IZDEVUMU KATEGORIJA								
Cilvēkresursi	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Citi administratīvie izdevumi	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Starpsumma – 4. IZDEVUMU KATEGORIJA	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Pārējie administratīvie izdevumi	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Starpsumma – ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
KOPĀ								
	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

3.2.3.3. Kopējās apropriācijas

KOPĀ APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS + ĀRĒJIE PIEŠKIRTIE IEŅĒMUMI	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ 2028– 2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
IZDEVUMU KATEGORIJA								
Cilvēkresursi	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290
Citi administratīvie izdevumi	0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824

Starpsumma – 4. IZDEVUMU KATEGORIJA	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114
Ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
Pārējie administratīvie izdevumi	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
Starpsumma – ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
KOPĀ								
	10,35	10,36	10,37	10,37	10,38	10,39	10,40	72,649
	5	2	0	8	6	5	3	

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvo izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

3.2.4. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi

Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

3.2.4.1. Finansētas no apstiprinātā budžeta

Aplēse izsakāma pilnslodzes ekvivalenta vienībās

APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS	Gads 2028	Gads 2029	Gads 2030	Gads 2031	Gads 2032	Gads 2033	Gads 2034
•Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
20 01 02 01 (Galvenais birojs un Komisijas pārstāvniecības)	45	45	45	45	45	45	45
20 01 02 03 (Savienības delegācijas)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)	0	0	0	0	0	0	0
•Ārštata darbinieki (pilnslodzes ekvivalenta vienībās)							
20 02 01 (AC, END, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)	10	10	10	10	10	10	10
20 02 03 (AC, AL, END un JPD Savienības delegācijās)	0	0	0	0	0	0	0
Administratīvā atbalsta pozīcija							
- Galvenajā birojā	5	5	5	5	5	5	5
06 01 04							
- ES delegācijās	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 7. izdevumu kategorija	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 7. izdevumu kategorijas	0	0	0	0	0	0	0
KOPĀ	60	60	60	60	60	60	60
06 01 04							
- ES delegācijās	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0

01 01 01 12 (AC, END – tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 7. izdevumu kategorija	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 7. izdevumu kategorijas	0	0	0	0	0	0	0
KOPĀ	60	60	60	60	60	60	60

3.2.4.2. Finansētas no ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem (NAV ATTIECINĀMAS)

ĀRĒJIE PIEŠĶIRTIE IEŅĒMUMI	Gads 2028	Gads 2029	Gads 2030	Gads 2031	Gads 2032	Gads 2033	Gads 2034
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
20 01 02 01 (Galvenais birojs un Komisijas pārstāvniecības)	0	0	0	0	0	0	0
20 01 02 03 (Savienības delegācijas)	0	0	0	0	0	0	0
(Netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
(Tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)	0	0	0	0	0	0	0
•Ārštata darbinieki (pilnslodzes ekvivalenta vienībās)							
20 02 01 (AC, END, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)	0	0	0	0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END un JPD Savienības delegācijās)	0	0	0	0	0	0	0
Administratīvā atbalsta pozīcija							
- Galvenajā birojā	0	0	0	0	0	0	0
[XX.01.YY.YY] - ES delegācijās	0	0	0	0	0	0	0
(AC, END – netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
(AC, END – tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 4. izdevumu kategorija	0	0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 4. izdevumu kategorijas	0	0	0	0	0	0	0
KOPĀ	0	0	0	0	0	0	0

3.2.4.3. Kopējās cilvēkresursu vajadzības

KOPĀ – APSTIPRINĀTĀS APROPRIĀCIJAS + ĀRĒJIE PIEŠĶIRTIE IEŅĒMUMI	Gads 2028	Gads 2029	Gads 2030	Gads 2031	Gads 2032	Gads 2033	Gads 2034
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
20 01 02 01 (Galvenais birojs un Komisijas pārstāvniecības)	45	45	45	45	45	45	45
20 01 02 03 (Savienības delegācijas)	0	0	0	0	0	0	0
(Netiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0
(Tiešā pētniecība)	0	0	0	0	0	0	0

Citas budžeta pozīcijas (norādīt)	0	0	0	0	0	0	0
•Ārštata darbinieki (pilnslodzes ekvivalenta vienībās)							
20 02 01 (AC, END, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)	10	10	10	10	10	10	10
20 02 03 (AC, AL, END un JPD Savienības deleģācijās)	0	0	0	0	0	0	0
Administratīvā atbalsta pozīcija	- Galvenajā birojā	5	5	5	5	5	5
06 01 04	- ES deleģācijās	0	0	0	0	0	0
(AC, END – netiešā pētniecība)		0	0	0	0	0	0
(AC, END – tiešā pētniecība)		0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – 4. izdevumu kategorija		0	0	0	0	0	0
Citas budžeta pozīcijas (norādīt) – ārpus 4. izdevumu kategorijas		0	0	0	0	0	0
KOPĀ		60	60	60	60	60	60

=====

Priekšlikuma īstenošanai nepieciešamais personāls (pilnslodzes ekvivalenta vienībās):

	Tiks nodrošināts no pieejamā Komisijas dienestu personāla	Ārkārtas papildu personāls*		
		Tiks finansēts no 4. izdevumu kategorijas vai pētniecības	Tiks finansēts no BA pozīcijas	Tiks finansēts no maksām
Štatu sarakstā ietvertās amata vietas	30	15	Neattiecas	
Ārštata darbinieki (CA, SNE, INT)	2	8	5	

Aprēķina metode, veicamo uzdevumu apraksts un pamatots pieprasījums

JUST ĢD darbinieki, kas strādā ar programmu “Tiesiskums” 2021.–2027. gadam, apvieno operatīvos darbiniekus, kuri strādā pilnu slodzi programmas pārvaldībā, visos programmas ciklu posmos (darba programma, uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus, izvērtēšana, līgumu slēgšana un īstenošana), kā arī veic uzsākšanas un pārbaudes funkcijas, ar personālu no politikas nodaļām (kas nodrošina speciālās zināšanas par tematu) un personālu, kas nodrošina vispārējo koordināciju un horizontālos uzdevumus.

Aplēses par operatīvajiem darbiniekiem, kas strādā ar programmu, ir balstītas uz sadalījumu, kurš atbilst tiesiskuma budžeta daļai no kopējā programmas budžeta, ko pārvalda

ģenerāldirektorāts un kas ietver arī CERV programmu un Vienotā tirgus programmas patērētāju sadaļu.

Politikas nodaļu darbinieku skaita aplēses pamatā ir liels politikas virzienu un tiesību aktu skaits, ko atbalsta programmas “Tiesiskums” īstenošana, tādēļ politikas vienību iesaiste procesa galvenajos posmos, piemēram, uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus sagatavošanā, projektu atlasē un īstenošanā.

Operatīvais, politikas un koordinācijas personāls kopā sasniedz 60 pilnslodzes ekvivalentus, tostarp 5 līgumdarbiniekus, ko finansē ārpus 4. izdevumu kategorijas (iepriekšējās BA pozīcijas), tas tiek uzskatīts par nepieciešamu, lai efektīvi nodrošinātu paplašināto darbietilpīgāko portfeli, tostarp jo īpaši tādas iniciatīvas kā tieslietu sistēmu digitalizācija, lielāks finanšu operāciju skaits programmas īstenošanai un saskaņā ar programmas tematisko darbības jomu atbilstoši politikas pamatnostādņem.

Sākot ar pašreizējo darbinieku skaitu kā pamatscenāriju un ņemot vērā programmas “Tiesiskums” finansējuma palielinājumu par 2,7 reizēm nākamajā DFS, pieprasītie pilnslodzes ekvivalenti ir vajadzīgi, lai JUST ĢD varētu veikt darbības, kas vajadzīgas, lai sasniegtu priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas otrā termiņa Komisijas politiskos mērķus, jo programma “Tiesiskums” 2028.–2034. gadam ir būtiska, lai sekmīgi sasniegtu Komisijas vērienīgos mērķus.

Pašreizējās komandās nav iespēju turpmākai darbinieku pārcelšanai amata vietu ietvaros, neapdraudot Komisijas uzticamību, lai tā sniegtu rezultātus JUST ĢD kompetences jomās.

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	45
Ārštata darbinieki	15

3.2.5. Pārskats par aplēsto ietekmi uz investīcijām, kas saistītas ar digitālajām tehnoloģijām

KOPĀ digitālās un IT apropriācijas	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	KOPĀ DFS 2028–2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
IZDEVUMU KATEGORIJA								
IT izdevumi (korporatīvie)	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	3.444
Starpsumma – 4. IZDEVUMU KATEGORIJA	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	0.492	3.444
Ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
IT izdevumi politikas darbības programmu atbalstam	37	37	37	37	37	37	37	259
Starpsumma – ārpus 4. IZDEVUMU KATEGORIJAS	37	37	37	37	37	37	37	259

KOPĀ	37.492	37.492	37.492	37.492	37.492	37.492	37.492	262.444
------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------

3.2.6. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Iniciatīva atbilst priekšlikumam par DFS 2028.–2034. gadam.

3.2.7. Trešo personu iemaksas

Priekšlikuma/iniciatīvas finansēšanai:

nav paredzēts trešo personu līdzfinansējums

ir paredzēts trešo personu līdzfinansējums atbilstoši šādai aplēsei:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Gads	Kopā
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Norādīt līdzfinansētāju struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas								

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus

Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

pašu resursus

citus ieņēmumus

atzīmējiet, ja ieņēmumi tiek piešķirti izdevumu pozīcijām

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme						
		2028. gads	2029. gads	2030. gads	2031. gads	2032. gads	2033. gads	2034. gads
Pants								

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

[...]

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

[...]

4. DIGITĀLĀ DIMENSIJA

4.1. Digitālās vajadzības

Programmai “Tiesiskums” ir būtiska digitālā nozīme, jo tā turpinās finansēt vairākas ES līmeņa IT sistēmas, kas atbalsta tiesu iestāžu pārrobežu sadarbību. Šīs sistēmas nodrošina dažādu juridisko instrumentu īstenošanu un tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības pareizu darbību.

Atsauce uz prasību	Prasības apraksts	Dalībnieki, kurus prasība skar vai uz kuriem tā attiecas	Augsta līmeņa procesi	Kategorijas
4. pants	[...] Tehnisko un administratīvo palīdzību, kas vajadzīga programmas īstenošanai, piemēram, sagatavošanas, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas darbībām, korporatīvajām informācijas tehnoloģiju sistēmām un platformām...	Eiropas Komisijas Atbalsta saņēmēji	Programmas īstenošana, izmantojot tiešu dotāciju pārvaldību	Digitālie risinājumi
3. panta 1. punkts	[...], kā arī tieslietu sistēmu digitalizāciju ES līmenī.	Eiropas Komisijas Atbalsta saņēmēji	Programmas īstenošana, uzraudzība un izvērtēšana	Digitālie risinājumi, dati
3. panta 2. punkta b) apakšpunkts	[...] tiesiskuma, pamattiesību un demokrātijas veicināšana.	Eiropas Komisijas Atbalsta saņēmēji	Izplatīšana, atbalsts programmai	Digitālie risinājumi

4. pants	[...] Tehnisko un administratīvo palīdzību programmas īstenošanai, piemēram, [...] informācijas un komunikācijas pasākumus, tostarp korporatīvo komunikāciju par Savienības politiskajām prioritātēm.			
3. panta 2. punkta c) apakšpunkts	[...] veicināt efektīvu civilprocesu un kriminālprocesu un... veicināt... visu noziegumos cietušo tiesības un aizdomās turēto un apsūdzēto kriminālprocesā, kā arī EAO procesā pieprasīto personu procesuālās tiesības. [...] Tehnisko un administratīvo palīdzību programmas īstenošanai, piemēram, [...] informācijas un komunikācijas	Eiropas Komisijas Atbalsta saņēmēji	Izplatīšana, atbalsts programmai	Digitālie risinājumi
4. pants	[...] Tehnisko un administratīvo palīdzību programmas īstenošanai, piemēram, [...] informācijas un komunikācijas			

	pasākumus, tostarp korporatīvo komunikāciju par Savienības politiskajām prioritātēm.			
--	--	--	--	--

4.2. Dati

Datu veids	Atsauce(s) uz prasību	Standarts un/vai specifikācija (attiecīgā gadījumā)
Valstis, organizācijas, budžets, dalībnieki un prioritātes katrā projektā	4. pants, 3. panta 1. punkts un 2. punkta b) un c) apakšpunkts Regula (ES) XXX [Snieguma regula]	Komisijas uzraudzības un ziņošanas rīki un datubāzes, tostarp e-dotācijas.

Saskaņošana ar Eiropas Datu stratēģiju

Priekšlikuma noteikumi atbalsta sadarbību, atkalizmantojamību un datu drošu kopīgošanu saskaņā ar Eiropas Datu stratēģiju. Ja tiek apstrādāti personas dati (piemēram, dalībnieku), tie tiek apstrādāti atbilstoši Vispārīgajai datu aizsardzības regulai (VDAR)¹. Struktūra atbilst arī Atvērto datu direktīvai², jo pētnieki vai publiskās struktūras var darīt pieejamus atkalizmantošanai attiecīgos apkopotos nepersonālos datus.

Saskaņošana ar ES digitālās identitātes satvaru

Priekšlikums ir saskaņots ar ES digitālās identitātes satvaru, kas ļauj droši identificēt un izmantot atribūtu elektroniskos apliecinājumus, lai pārbaudītu personu, uzņēmēju un organizāciju īpašās iezīmes vai kvalifikāciju, tostarp saistībā ar tiesiskumu un tiesvedību. Turklāt priekšlikums būs saderīgs ar gaidāmajiem Eiropas darbības makiem, kas vēl vairāk ļaus apmainīties ar apliecinājumiem profesionālā kontekstā, piemēram, pārrobežu tiesvedībā, ļaujot juristiem un uzņēmumiem droši un efektīvi kopīgi pārbaudītu informāciju ar tiesām, valsts pārvaldes iestādēm un citiem partneriem, tādējādi samazinot administratīvo slogu un palielinot uzticēšanos digitālajām tiesu sistēmām.

Saskaņošana ar vienreizējas iesniegšanas principu

Izveidotie infopaneļi ir no programmas īstenošanas pieejamo datu izsekojamības un atkalizmantojamības avots. Dati tiek iegūti no projekta dzīves cikla rīkiem/dokumentiem

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1.-88. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (pārstrādāta redakcija) (OV L 172, 26.6.2019., 56.–83. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj>).

(piemēram, pieteikuma veidlapām, nobeiguma ziņojumiem, dalībnieku aptaujām). Tiks nodrošināta programmas īstenošanā pieejamo datu izsekojamība un atkalizmantojamība. Dati tiks reģistrēti, izmantojot projekta dzīves cikla dokumentus, un tiks darīti pieejami saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) XXX [snieguma regula] noteikumiem par informācijas par programmu sniegumu un sasniegumiem pārredzamību, izmantojot vienotās vārtejas portālu.

Datu plūsmas

Datu veids	Atsauce uz prasībām	Dalībnieks, kas datus sniedz	Dalībnieks, kas datus saņem	Datu apmaiņas izraisītājs	Biežums (attiecīgā gadījumā)
Valstis, organizācijas, budžets, dalībnieki un prioritātes katrā projektā	4. pants, 3. panta 1. punkts un 2. punkta b) un c) apakšpunkts Regula (ES) XXX [Snieguma regula]	Atbalsta saņēmēji	Plaša sabiedrība Komisija Eiropas Parlaments Eiropas Savienības Padome	Regula (ES) XXX [Snieguma regula]: XXX pants (uzraudzība) un XXX pants (īstenošanas ziņojums un retrospektīvi izvērtējumi). Regulāra ziņošana par programmām	Regula (ES) XXX [Snieguma regula]: XXX pants (uzraudzība) un XXX pants (īstenošanas ziņojums un retrospektīvi izvērtējumi).

Vispārīgas piezīmes.

Datu apmaiņa starp dalībvalstīm ir ļoti svarīga, lai sekmīgi īstenotu dažādas iniciatīvas tieslietu sistēmas digitalizācijas jomā. Vairākas iniciatīvas ir atkarīgas no datiem un to pieejamības. Labs piemērs ir ES stratēģija par tieslietu sistēmas digitalizāciju, ko plānots pieņemt līdz 2025. gada beigām. Vēl viens datu apmaiņas piemērs ir Eiropas Juridisko datu telpa³, kuras mērķis ir nodrošināt tiesu datu pieejamību, tostarp MI apmācības nolūkos. Visas šīs sistēmas tiks atbalstītas un uzturētas, izmantojot programmu “Tiesiskums”.

4.3. Digitālie risinājumi

Digitālais risinājums	Atsauce uz prasībām	Galvenās apstiprinātās funkcijas	Atbildīgā iestāde	Kā tiek nodrošināta piekļūstamība?	Kā tiek nodrošināta atkalizmantojamība?	MI tehnoloģiju izmantošana (attiecīgā gadījumā)

³

<https://data.europa.eu/en/ELDS>.

					)	
Digitālāis risinājums Nr.1 — Tiešas dotāciju pārvaldības platforma	4. pants	Tieša dotāciju pārvaldība	Eiropas Komisija	Saskaņā ar Komisijas standartu	//	Platforma attiecīgā gadījumā izmanto mākslīgo intelektu, ievērojot piesardzības principu.
Digitālāis risinājums Nr.2 — Platforma(-as) programmas atbalstam	3. panta 1. punkts, 2. punkta b) un c) apakšpunktus un 4. pants	Programmas rezultātu izplatīšana	Eiropas Komisija	Saskaņā ar Komisijas standartu	//	Platforma (-as) attiecīgā gadījumā izmanto mākslīgo intelektu, ievērojot piesardzības principu.

Digitālais risinājums Nr.1 — Tiešas dotāciju pārvaldības platforma

Digitālā un/vai nozaru politika (ja tā ir piemērojama)	Skaidrojums par to, kā tas ir saskaņots
MI akts⁴	MI izmantošanā Eiropas Komisija nodrošinās atbilstību Mākslīgā intelekta aktam.
ES kiberdrošības satvars⁵	Neskarot Regulu (ES) 2016/679, Eiropas Komisija nodrošina šīs regulas vajadzībām savāktu un glabāto datu drošību, integritāti, autentiskumu un konfidencialitāti.
ES digitālās identitātes satvars, Eiropas darbīdarbības maki	Saskaņā ar ES digitālās identitātes satvaru Komisija nodrošina, ka dotāciju pārvaldības platforma ir sadarbspējīga ar ES digitālās identitātes makiem un

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (Mākslīgā intelekta akts) (OVL, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes regula 2023/2841 (2023. gada 13. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādu augstu kiberdrošības līmeni Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās (OVL, 2023/2841, 18.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2841/oj>).

	gaidāmajiem Eiropas darījumdarbības makiem, lai būtu iespējama identifikācija, autentifikācija, atribūtu elektronisko apliecinājumu apmaiņa un uzticamības pakalpojumu izmantošana.
<i>Vienota digitālā vārteja⁶ un IMI⁷</i>	Nav
<i>Citi</i>	Nav

Digitālais risinājums Nr.2 — Platforma(-as) programmas atbalstam

Digitālā un/vai nozaru politika (ja tā ir piemērojama)	Skaidrojums par to, kā tas ir saskaņots
<i>MI akts</i>	MI izmantošanā Eiropas Komisija nodrošinās atbilstību Mākslīgā intelekta aktam.
<i>ES kiberdrošības satvars</i>	Neskarot Regulu (ES) 2016/679, Eiropas Komisija nodrošina šīs regulas vajadzībām savākto un glabāto datu drošību, integritāti, autentiskumu un konfidencialitāti.
<i>ES digitālās identitātes satvars, Eiropas darījumdarbības maki</i>	Saskaņā ar ES digitālās identitātes satvaru Komisija nodrošina, ka šīs platformas ir sadarbspējīgas ar ES digitālās identitātes makiem un gaidāmajiem Eiropas darījumdarbības makiem, lai būtu iespējama identifikācija, autentifikācija, atribūtu elektronisko apliecinājumu apmaiņa un uzticamības pakalpojumu izmantošana.
<i>Vienotā digitālā vārteja un IMI</i>	Nav
<i>Citi</i>	Nav

⁶ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_lv.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1024/2012 (2012. gada 25. oktobris) par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu, un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2008/49/EK ("IMI regula") (OV L 316, 14.11.2012., 1.–11. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1024/oj>).

Vispārīgas piezīmes:

Programma “Tiesiskums” turpinās finansēt vairākus digitālos risinājumus, kas ir izstrādāti gadu gaitā, kā arī atbalstīs jaunu IT sistēmu izstrādi. Daži IT sistēmu piemēri, ko finansēs no programmas “Tiesiskums” turpināšanas, ir Eiropas e-tiesiskuma portāls, kas ir vienots kontaktpunkts visos tieslietu jautājumos, un decentralizētā IT sistēma, kas izstrādāta saskaņā ar Regulu (ES) 2023/2844⁸ tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības digitalizācijai. Programmu “Tiesiskums” izmanto, lai finansētu tās IT sistēmas ES līmenī, kuras izriet no juridiskiem instrumentiem vai dalībvalstu brīvprātīgas sadarbības. Abos gadījumos tās ir sistēmas, kurām ir liela politiska un operatīva nozīme dalībvalstīm un kuras atbalsta netraucētu tieslietu nozares ikdienas darbību, uzlabojot efektivitāti un nodrošinot sadarbību.

4.4. Sadarbības novērtējums

Sadarbība ir būtiska dažādo IT sistēmu un rīku sekmīgai darbībai. Programma “Tiesiskums” veicina valstu sistēmu sadarbību, lai atvieglotu to savstarpējo savienojamību ES līmenī un iespēju izstrādāt decentralizētas sistēmas, kas atvieglo pārrobežu sadarbību. ES līmenī izstrādātās sistēmas ir izveidotas ar domu, ka visām dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai savienot savas valsts sistēmas ar centrālo sistēmu, bet galvenokārt savā starpā, izmantojot kopīgi saskaņotus digitālos procesuālos standartus, kā paredzēts Digitalizācijas regulā. ES līmeņa risinājumam pašam par sevi ir jābūt sadarbīgam, lai nodrošinātu un atbalstītu integrāciju ar esošajiem un nesen izstrādātajiem valstu risinājumiem.

4.5. Digitālās īstenošanas atbalsta pasākumi

Saistībā ar turpmāko plānošanu visi ar tieslietām saistītie juridiskie instrumenti paredz vai paredzēs noteiktu digitalizācijas līmeni. Tas radīs pienākumu ES izstrādāt jaunas sistēmas un risinājumus, kā arī dalībvalstīm pieslēgties šīm sistēmām. Šajā sakarā programma “Tiesiskums” atbalstīs digitālo īstenošanu, izmantojot dažādus pasākumus. Tas varētu ietvert IKT iepirkuma procedūras, ES līmeņa risinājuma iekšējo izstrādi un atbalstu dalībvalstīm pieredzes apmaiņas, pasākuma dotāciju vai citu pasākumu veidā.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2844 (2023. gada 13. decembris) par tiesu iestāžu sadarbības un tiesu iestāžu pieejamības digitalizāciju pārrobežu civillietās, komercietās un krimināllietās un ar ko groza dažus tiesību aktus tiesu iestāžu sadarbības jomā (OV L, 2023/2844, 27.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2844/oj>).